

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ»

Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності

Кафедра національної економіки

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

«РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ
СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ»

Виконала: здобувач 4 курсу бакалаврського рівня
галузі знань

07 - Управління та адміністрування,
спеціальності 073 - Менеджмент

Штукань Анастасія

Керівник: д.е.н., проф. Слободянюк О.

Рецензент: PhD, доц. Корнілова О.

м. Одеса - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ.....	8
1.1. Сутність капіталу та його роль у системі управління бізнес- структурою.....	8
1.2. Структура капіталу сучасної бізнес-структури.....	15
1.3. Формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури.....	19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».....	25
2.1. Характеристика організаційної структури та особливостей діяльності ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».....	25
2.2. Аналіз показників фінансового стану ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».....	30
2.3. Оцінка структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»	38
РОЗДІЛ 3. ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ КАПІТАЛУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	43
3.1. Оптимізація моделі структури капіталу бізнес-структур.....	43
3.2. Модель структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»	51
3.3. Ефективність впровадження моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».....	58
ВІСНОВКІ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	66

ВСТУП

У сучасному динамічному бізнес-середовищі, де конкуренція постійно зростає, а економічні умови швидко змінюються, ефективне управління фінансовими ресурсами стає ключовим фактором успіху для будь-якої бізнес-структури. Однією з найважливіших складових цього процесу є формування оптимальної структури капіталу, яка забезпечує баланс між фінансовою стійкістю та рентабельністю.

Структура капіталу, яка включає власні та позикові кошти, визначає не лише фінансову стабільність бізнес-структури, але й його здатність генерувати прибуток, залучати інвестиції та розширювати свою діяльність. Неправильно сформована структура капіталу може призвести до підвищених фінансових ризиків, зниження ліквідності та, як наслідок, до втрати конкурентних позицій на ринку.

Актуальність теми дослідження підсилюється низкою факторів. По-перше, в умовах глобалізації та інтеграції України у світовий економічний простір, вітчизняні бізнес-структури стикаються з необхідністю адаптації до міжнародних стандартів ведення бізнесу, де оптимальна структура капіталу є одним із ключових показників привабливості для іноземних інвесторів.

По-друге, нестабільність фінансових ринків, спричинена геополітичними конфліктами, пандемією COVID-19, військовими діями та інфляційними процесами, змушує бізнес-структури шукати нові, більш гнучкі підходи до управління капіталом. Здатність оперативно реагувати на зміни вартості запозичень, курси валют та інші фінансові показники стає критичною для виживання та розвитку бізнесу.

По-третє, розвиток цифрових технологій та Big Data відкриває нові можливості для моделювання та оптимізації структури капіталу. Використання сучасних аналітичних інструментів дозволяє більш точно прогнозувати

фінансові потреби, оцінювати ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо залучення та розміщення коштів.

Особливо актуальним це питання є для малих та середніх бізнес-структур, таких як ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М», які часто стикаються з обмеженим доступом до фінансових ресурсів та підвищеною вразливістю до ринкових коливань. Крім того, в умовах посткризового відновлення економіки, саме МСП (малі та середні підприємства) можуть стати драйверами економічного зростання, але для цього їм необхідна стабільна та ефективна фінансова база.

У таких умовах розробка ефективної системи формування та моделювання структури капіталу стає не просто бажаною, а необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності. Це дослідження не лише відповідає на актуальні виклики сьогодення, але й закладає основу для майбутнього розвитку теорії та практики фінансового менеджменту в контексті структури капіталу бізнес-структур.

Досліджувальній темі були присвячені праці провідних вітчизняних авторів. Таких як Беренда Н.І. [1], Благодір Л.М. [3], Гайдаєнко О. [4], Дмитрук В.О. [5], Домбровська С.О. [6], Кібік О.М. [8], Кічук О.С. [9], Кремень В.М. [10], Корнілова О.В. [20], Кучменко В. [11], Ковальова О. М. [12], Лубкей Н.П. [14], Слободянюк [24], Ларіонова К. [15], Маматова Л.Ш. [16], Піскульова І.В. [16], Погріщук Г. Б. [16], Пономарьов Д.Е. [21], Смирна О.В. [22], Сологуб С. [25], Сторожук Т.М. [27], Теслюк С. [28], Терещенко Т.Є. [29], Чемчикаленко Р.А. [31], Щербань О.Д. [32] та інші.

Водночас низка важливих питань, пов'язаних із вдосконаленням системи формування та моделювання структури капіталу бізнес-структур потребують подальшого ґрунтовного дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є систематизація теоретичних аспектів та розробка практичних підходів до формування та моделювання структури капіталу в системі управління бізнес-структурою. Досягнення даної мети здійснюється через вирішення наступних завдань:

- розкриття сутності капіталу та його ролі в системі управління бізнес-структурою;
- аналіз особливостей формування структури капіталу сучасних бізнес-структур;
- оцінка фінансового стану та структури капіталу на прикладі ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М»;
- дослідження основ формування та моделювання структури капіталу як елементу фінансового менеджменту;
- формування оптимізованої моделі структури капіталу на прикладі ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М»;
- оцінка ефективності впровадження моделі.

Об'єктом дослідження є процес формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів вдосконалення системи формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури.

Методологічною основою дослідження є комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, що забезпечують системний підхід до вивчення процесів формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури: системний аналіз для розгляду ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М» як єдиної системи; фінансовий аналіз (горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний) для оцінки фінансового стану та структури капіталу; метод сценарного планування для розробки альтернативних моделей структури капіталу; статистичні та оптимізаційні методи для обробки даних та визначення оптимального співвідношення капіталу; порівняльний аналіз та SWOT-аналіз для оцінки поточної ситуації; методи фінансового моделювання та стратегічного планування. Теоретичною базою слугують положення фінансового менеджменту, економічного аналізу та сучасні дослідження в галузі фінансових технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані у дослідженні висновки, узагальнення і пропозиції можуть бути використані для розвитку та вдосконалення системи формування та моделювання структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».

Основні теоретичні аспекти роботи та її практичні результати були представлені на Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти «Суспільство та держава в умовах воєнного стану: виклики та перспективи» (м. Одеса, 27 квітня 2024 р.).

Робота складається зі вступу, трьох розділів з підрозділами, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ

1.1. Сутність капіталу та його роль у системі управління бізнес-структурою

Капітал є однією з основних економічних категорій, яку досліджують науковці протягом кількох століть. Він завжди займав значне місце в системі розподілу, перерозподілу та споживання матеріальних благ, оскільки виконує важливу функцію в цих процесах. Проте, тільки в умовах ринкових відносин капітал набув нового значення.

Термін "капітал" (фр., англ. – Capital, лат. – Capitalis – головний) в економічній літературі визначається як багатство, що використовується для його власного збільшення, самозростаюча вартість. Традиційно, його матеріальним змістом вважаються матеріальне майно, цінні папери та грошові кошти. [1]

Капітал є важливою економічною категорією, що є основою для створення та розвитку бізнес-структури. У процесі функціонування він виконує різноманітні функції, що сприяють задоволенню інтересів держави, власників та персоналу.

Будь-яка організація, яка здійснює виробничу або комерційну діяльність, має своєрідний капітал, який включає різні складові, а саме матеріальні цінності, фінансові вкладення та витрати на набуття прав та привілеїв, необхідних для господарської діяльності.

Аналізуючи капітал з різних економічних підходів, можна помітити його різноманітність в трактуванні.

З економічного погляду, капітал має два аспекти. По-перше, він відображає загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, які інвестовані у формування активів бізнес-структури. Цей аспект охоплює напрямки вкладення засобів. По-друге, з точки зору джерел фінансування, капітал є можливістю та сукупністю форм мобілізації фінансових ресурсів для досягнення прибутку.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі термін «капітал» трактується по-різному. Згідно з одним підходом, капітал розглядається як майно власників бізнес-структури, яке оцінюється у балансі у вигляді акціонерного капіталу, емісійного доходу та нерозподіленого прибутку. Величина капіталу визначається як різниця між вартісною оцінкою активів фірми та її заборгованістю перед третіми сторонами.

В залежності від використовуваних методів оцінки, величина капіталу може бути розрахована по-різному. За другим підходом, під капіталом розуміються матеріальні активи бізнес-структури, такі як основні засоби, інвентар та інші. [2]

Сучасна економічна теорія, представлена працями авторів, таких як Д. Хайман, П. Хейне, П. Самуельсон, визначає капітал як ресурс тривалого користування, спроектований для виробництва більшої кількості товарів і послуг. Наприклад, Самуельсон підкреслює, що капітальні блага, виготовлені економічною системою, призначені для використання як фактори виробництва для створення різних товарів і послуг. Вони можуть функціонувати протягом тривалого або короткого проміжку часу.

У творах зарубіжних авторів, таких як Дж. Кейнс, Дж. Хікс, С. Фішер, Ф. Найт, капітал розглядається як засіб отримання доходу, що охоплює «все накопичене багатство, яке можна привласнити». [3-4]

Сучасні дослідники зосереджуються на оцінці ефективності інвестицій у капітал. З точки зору обліку, основним об'єктом обговорення є визначення капіталу: чи включати тільки джерела власних коштів, чи ж враховувати як

власний, так і позиковий капітал (боргові зобов'язання) (правовий або юридичний та економічний підходи).

Капітал у вузькому розумінні, а саме власний капітал, розглядається як основне джерело створення, функціонування та розвитку організації. Це сума економічних ресурсів, яка виділяється власником на початку кожного періоду і призначена для успішного функціонування організації з метою збереження та примноження цих ресурсів. Збереження капіталу та його підтримка на заданому рівні забезпечує вирішення основних фінансово-виробничих завдань організації, а збільшення власного капіталу дозволяє досягти основної мети капіталістичного виробництва – отримання прибутку в інтересах власника.

Таким чином, як минулі, так і сучасні економісти досліджують цю категорію з різних точок зору, намагаючись виокремити різні аспекти та підходи до визначення поняття "капітал" бізнес-структури. [4 – 13].

Загалом, можна сказати, що різні групи вчених мають різні підходи до визначення поняття капіталу бізнес-структури. Деякі з них зосереджені на фінансово-економічному аспекті визначення, тоді як інші розглядають його з точки зору окремих структурних елементів. Пропоновані критерії враховують як фінансово-економічний, так і ресурсний аспект даної категорії.

Наприклад, І.Т. Балабанов розглядає капітал бізнес-структури як частину фінансових ресурсів. Проте таке визначення може бути обмеженим, оскільки воно розглядає капітал виключно як фінансовий ресурс у грошовій формі [4]. Бідник О.І., навпаки, визначає капітал як власність, що належить фізичним чи юридичним особам на даний момент і відокремлена від доходу, отриманого від цієї власності протягом певного періоду. Проте автор також вводить двоїсту основу визначення, розглядаючи капітал як джерело створення активного капіталу та причину утворення зобов'язань [5].

З визначенням О.Г. Білої включено в поняття "капітал" відповідну структуру, а саме власний, залучений і позичений, але при цьому категорію обґрунтовано як грошовий ресурс [6].

Проте в твердженні Г.О. Швиданенко короткострокові фінансові зобов'язання виключено з поняття капіталу, а капітал розглядається як частина фінансових ресурсів, задіяних бізнес-структурам в оборот, разом з доходами, які вони приносять від цього обороту [13].

Згідно з дослідженням І.А. Бланка, найбільш комплексне визначення поняття капіталу бізнес-структури включає формування загальної вартості засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів, хоча не визначено саме цільове використання цих засобів.

Є.Ф. Брігхем визначає капітал бізнес-структури як необхідний фактор виробництва, що включає компоненти, такі як борг, нерозподілений прибуток, привілейовані та звичайні акції [7].

Катан Л.І. в своїх дослідженнях докладно освітлює зміст категорії "капітал" бізнес-структури як економічної категорії, що забезпечує накопичення благ у формі грошових коштів і капітальних товарів. Він розглядає капітал як інвестиційний ресурс і фактор виробництва, функціонування якого базується на ринкових принципах та пов'язане з часом, ризиком і ліквідністю [4].

С.М. Клименко розглядає капітал бізнес-структури як фінансові ресурси, що використовуються ним для отримання прибутку та забезпечення господарської діяльності. Проте це тлумачення, на нашу думку, хоча і відображає напрям інвестування коштів, не є цілком зрозумілим і завершеним [8].

Отже, визначення "капітал" бізнес-структури є одним з найбільш неоднозначних і складних понять, що привертати і продовжують привертати увагу науковців. Цей термін охоплює різні аспекти складного економічного процесу.

Розглядаючи економічну сутність капіталу бізнес-структури, слід зазначити, що це поняття відіграє ключову роль у виробничому процесі та управлінні економічними ресурсами.

Капітал є одним з трьох факторів виробництва, поряд з землею та працею. Він відіграє пріоритетну роль, оскільки поєднує усі інші фактори в єдиний виробничий комплекс. Це означає, що капітал визначає можливість виробництва, об'єм та якість продукції та загалом впливає на ефективність бізнес-структури.

Капітал бізнес-структури включає фінансові ресурси, які вкладені в бізнес-структуру з метою одержання прибутку. Це можуть бути як власні кошти власників, так і залучені капітал, що вкладений в інвестиції. Капітал може виступати у формі грошових коштів, активів або навіть інтелектуальної власності

Капітал бізнес-структури є ключовим показником його фінансового стану та ефективності. Власний капітал бізнес-структури визначає його чисті активи та стабільність. Одночасно обсяг власного капіталу бізнес-структури вказує на його можливості залучення додаткових фінансових ресурсів, що сприяють збільшенню обсягів діяльності та прибутку.

У сукупності з іншими факторами, такими як ринкова конкуренція, стратегічне планування та управлінські рішення, капітал формує основу для оцінки ринкової вартості бізнес-структури.

Проведене дослідження різних трактувань поняття "капітал" та їх практичне застосування дозволили сформулювати визначення капіталу бізнес-структури, яке враховує його структурні елементи та функціональну роль у економічному процесі.

Згідно з цим визначенням, капітал бізнес-структури - це не лише сукупність фінансових та економічних ресурсів у формі грошових коштів та капітальних інвестицій, але й інвестиційний ресурс та фактор операційної діяльності, який забезпечує дохід та функціонування бізнес-структури відповідно до ринкових умов.

Дослідження також показало, що уявлення про структуру капіталу різняться серед економістів. Деякі вчені виділяють власний та позиковий капітал, матеріальні та нематеріальні активи, борг, нерозподілений прибуток

та акції як основні компоненти структури. Однак існують різні підходи до класифікації цих складових.

Так, деякі економісти, зокрема І. Бланк, Г.О. Крамаренко, О.Е. Чорна, вважають за доцільне включати до структури капіталу всі види власних та позикових ресурсів бізнес-структури. Враховуючи це, можна визначити структуру капіталу як «співвідношення всіх форм використовуваних бізнес-структурою у своїй діяльності власних і всіх форм позикових джерел фінансування». [3-4]

Економічна сутність поняття капіталу бізнес-структури глибоко вкорінена у фундаментальних принципах економічної теорії та практики. Капітал виступає як живучий організм, що поєднує в собі різноманітні складові, сприяючи ефективному функціонуванню бізнес-структури. Він є основним джерелом ресурсів для виробництва, і його ефективне використання визначає успішність бізнесу. [5]

Капітал бізнес-структури також відображає його фінансовий стан та потенціал для розвитку. Структура капіталу вказує на розподіл ризиків та зобов'язань між власниками та кредиторами, а також на можливості для залучення нових інвестицій. Це важливий аспект управління фінансами бізнес-структури, який впливає на його конкурентоспроможність та стійкість на ринку.

Загалом, капітал бізнес-структури виступає як країна з незліченними та різноманітними ландшафтами, які складаються з фінансових, матеріальних, людських та інших ресурсів. Цей комплексний підхід до розуміння капіталу дозволяє краще оцінити його внесок у виробництво, створюючи умови для сталого росту та розвитку бізнес-структури.

Після проведеного дослідження можемо стверджувати, що поняття «капітал» бізнес-структури отримало значну увагу вітчизняних та зарубіжних науковців. Сьогодні ця концепція представляє собою складний, багатогранний та досить неоднозначний об'єкт.

У більш широкому розумінні «капітал» охоплює всі види довгострокових джерел коштів, які можуть бути як власними, так і залученими (позиковими). Ця різновидність розглядається як «пасивний капітал». Крім того, капітал може бути розділений на основний (довгострокові активи, такі як обладнання та земля) та оборотний капітал (сировина, заробітна плата тощо) в залежності від його призначення та тривалості використання.

У вузькому тлумаченні «капітал» визначається як сума матеріальних активів, що належать особі чи групі осіб, виміряна в грошовому виразі. Це можуть бути будівлі, устаткування, а також різноманітні ресурси, які використовуються для забезпечення виробничих процесів. Капітал є основою функціонування бізнесу та відображає його матеріально-ресурсну складову.

Важливо враховувати різноманітні аспекти капіталу при його визначенні, такі як фінансові ресурси, структура активів, власність, а також структурні компоненти, наприклад, борг та нерозподілений прибуток. Такий комплексний підхід дозволяє краще розуміти сутність капіталу та його важливу роль у функціонуванні бізнес-структури. [8]

Отже капітал має значну роль у функціонуванні бізнес-структури. Капітал виступає як економічна категорія щодо накопичення запасу благ у грошовій та матеріальній формах для створення нової вартості. З фінансової точки зору, капітал описується як сукупність власних та залучених фінансових ресурсів, необхідних для фінансування активів та операційної діяльності бізнес-структури.

Капітал може бути класифікований за джерелами формування (власний та позиковий), за характером використання (основний та оборотний) та за формою інвестування (фінансовий та матеріальний).

Капітал виступає як основа для формування активів, джерело інвестицій у розвиток та інновації, а також забезпечує соціальні аспекти бізнесу, зокрема зайнятість та винагороду працівникам.

Структура капіталу впливає на фінансову стійкість бізнес-структури, формування середньозваженої вартості капіталу та його ринкову вартість.

Капітал відображає масштаб діяльності та потенціал бізнес-структури, служить індикатором ризиків та інвестиційної привабливості, а також допомагає оцінювати ефективність менеджменту. [9]

Розглядаються сучасні тенденції в управлінні капіталом, зокрема вплив глобалізації та фінансових інновацій, підвищення ролі нематеріальних активів та людського капіталу, а також урахування ESG-факторів у формуванні структури капіталу. Таким чином капітал є фундаментальним елементом бізнес-структури, визначаючи її життєздатність, розвиток та ефективність. Розуміння сутності капіталу та його оптимальної структури є ключовим для стратегічного фінансового управління та забезпечення стійкого зростання.

1.2. Структура капіталу сучасної бізнес-структури

Сьогодення характеризується ростом зацікавленості бізнес-структур у досягненні економічної самостійності та управлінні капіталом в умовах ринкової конкуренції. Структура капіталу стає ключовим аспектом для розвитку сучасних українських бізнес-структур. З огляду на те, що багато промислових компаній мають низький рівень прибутковості, тому виникає потреба в інвестуванні в людський капітал та у формуванні організаційних структур, таких як промислово-фінансові групи, створення альянсів. [10]

У сучасних умовах фінансисти можуть залучати кошти шляхом збільшення статутного капіталу без потреби в майновій заставі чи сторонніх гарантіях, що стає дуже привабливою можливістю. Ресурси, інвестовані в власний капітал бізнес-структури, доступні для розпорядження на протязі тривалого періоду.

Отже, у наш час дуже важливим стає переорієнтація бізнес-структур на ринкове фінансування, одним із методів якого є мобілізація ресурсів за

допомогою залучення інвестицій в обмін на корпоративні права, що імітуються юридичними особами [14].

У випадку недостатності інших активів, бізнес-структура формує кошти або майно для погашення боргів, а також створює капітал у випадку добровільної або примусової ліквідації (банкрутства). Права акціонерів (учасників) на корпоративне майно, що перевищують розмір статутного капіталу, можуть бути реалізовані лише у разі наявності майна після ліквідації юридичної особи та виконання першочергових зобов'язань [15].

Вартість капіталу - це широка категорія, що визначається взаємозв'язком позичених коштів та власних фінансових ресурсів у структурі капіталу бізнес-структури. Ця величина стосується прибутку, який бізнес-структура зобов'язана виплатити своїм інвесторам у вигляді дивідендів чи відсотків, коли інвестори придбають акції або облігації компанії.

Структура капіталу визначає відношення різних джерел, як власних, так і позикових коштів у пасивах бізнес-структури. Таким чином, коли бізнес-структура користується власними коштами, вона не має обов'язку здійснювати регулярні платежі у певному заздалегідь визначеному обсязі.

Основними компонентами власного капіталу є статутний капітал, додатковий капітал, пайовий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток. У разі використання позикових коштів, незалежно від фінансового стану бізнес-структури, заборгованість, яка виникає як короткострокова, так і довгострокова, повинна бути погашена визначеним чином протягом певного терміну [16].

Власний капітал бізнес-структури є одним із основних елементів його фінансової структури. Сукупність ресурсів, що належать бізнес-структурі є її власністю. Власний капітал включає різноманітні складові, які можуть бути розділені на декілька категорій.

Перша складова власного капіталу - статутний капітал. Це сума коштів, яку бізнес-структура визначає у своєму установчому документі - статуті. Вона

відображає початкові інвестиції або вартість активів, яку вносять учасники або засновники бізнес-структури для його заснування.

Друга складова - додатковий капітал. Це грошові або інші цінності, що вкладені в бізнес-структуру після її заснування. Додатковий капітал може формуватися через різноманітні операції, такі як випуск нових акцій або приріст вартості активів.

Третя складова - пайовий капітал. Це частина капіталу, яка формується за рахунок коштів, що надходять від акціонерів (власників акцій). Пайовий капітал відображає вартість акцій, викуплених або придбаних власниками.

Четверта складова - резервний капітал. Це фінансові ресурси, які бізнес-структура відкладає як запас для покриття непередбачуваних витрат або збитків у майбутньому. Резервний капітал може використовуватися для покриття втрат або збільшення стабільності.

П'ята складова - нерозподілений прибуток. Це частина прибутку, яка не була розподілена серед акціонерів у вигляді дивідендів або іншим чином. Нерозподілений прибуток може бути використаний для розвитку бізнес-структури, виплати боргів або розподілення майбутніх дивідендів.

Складові власного капіталу визначають фінансову стійкість та можливості розвитку бізнес-структури, а також її здатність до вирішення фінансових викликів та ризиків.

Позиковий капітал є однією з ключових складових фінансової структури. Це грошові або інші фінансові ресурси, які бізнес-структура отримує від зовнішніх джерел з метою фінансування своєї діяльності або розвитку. Позиковий капітал може мати як тимчасовий, так і постійний характер, залежно від терміну і умов позики.

Перша форма позикового капіталу - короткострокові позики. Це фінансові ресурси, що надходять до бізнес-структури на короткий період, як правило, менше року. Короткострокові позики часто використовуються для покриття поточних витрат, закупівлі сировини або реалізації конкретних проєктів.

Друга форма - довгострокові позики. Це фінансові ресурси, що надходять на тривалій період, зазвичай понад рік. Довгострокові позики часто використовуються для фінансування капітальних вкладень, розширення виробництва, придбання обладнання або будівництва нових об'єктів.

Третя форма - облігації. Це цінні папери, які бізнес-структура випускає на фінансовому ринку з метою залучення коштів. Власник облігацій має право на отримання відсоткового доходу (купонів) і повернення вкладених коштів в певному терміні.

Четверта форма - банківські кредити. Це грошові кошти, які бізнес-структура отримує від банків на умовах повернення разом зі сплаченими відсотками. Банківські кредити можуть бути як коротко- так і довгостроковими і використовуються для різних цілей, від покриття поточних витрат до фінансування капітальних проєктів. [10, 11]

Позиковий капітал грає важливу роль у фінансуванні діяльності та розвитку бізнес-структури, але він також пов'язаний з певними ризиками, такими як платіжна здатність, відсоткові ставки та умови позики. Ефективне управління позиковим капіталом є ключовим для забезпечення фінансової стійкості та успішності бізнес-структури.

Таким чином сучасна структура капіталу визначається різноманітними факторами, такими як галузь діяльності, стратегія компанії, ринкові умови та інші. Бізнес-структури мають доступ до різних джерел фінансування, таких як акціонерний капітал, боргові інструменти, внутрішні ресурси та зовнішні кредити, і вони використовують різноманітні фінансові інструменти для оптимізації своєї структури капіталу, включаючи еквіті, облігації, банківські кредити, венчурний капітал тощо.

Важливою складовою структури капіталу є акціонерний капітал, який може відігравати ключову роль у забезпеченні фінансування для розвитку та експансії бізнес-структури. Деякі бізнес-структури можуть використовувати фінансовий леверидж, тобто використання боргових коштів для збільшення прибутку на акцію, але це також збільшує ризик в разі невдачі.

Вибір структури капіталу зазвичай залежить від стратегічних цілей бізнес-структури, таких як рівень ризику, потреби в зростанні, політика дивідендів та інші фактори. Бізнес-структури також мають ураховувати ризики, пов'язані зі структурою капіталу, такі як процентні ставки, кредитний ризик, валютний ризик та інші, і вживати заходів для їх управління. [12-13]

Загалом, сучасна структура капіталу бізнес-структур є динамічною і адаптивною, оскільки вони постійно пристосовуються до змін у внутрішніх та зовнішніх умовах, щоб забезпечити оптимальне фінансування для свого розвитку і успіху.

1.3. Формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури

В умовах постійної конкуренції та змін у глобальному бізнес-середовищі формування структури капіталу стає важливим аспектом стратегічного управління бізнес-структури. Відповідно до цього, ретельне моделювання має вирішальне значення для забезпечення фінансової стійкості та ефективності діяльності компанії. Формування структури капіталу визначається комплексом факторів, що охоплюють як внутрішні, так і зовнішні аспекти бізнес-структури. Даний процес включає в себе стратегічне розподілення ресурсів, аналіз ризиків та врахування фінансових цілей та обмежень.

Моделювання структури капіталу полягає в розробці математичних та аналітичних підходів до оцінки оптимального розподілу капіталу між різними джерелами фінансування. Ці моделі враховують різноманітні фактори, такі як вартість капіталу, ризики, ставки відсотків, ринкові умови та стратегічні цілі компанії. Вони допомагають приймати обґрунтовані рішення щодо складу капіталу та його оптимального використання для досягнення стратегічних цілей бізнес-структури. [14]

Успішність та продуктивність діяльності бізнес-структури напряду залежать від раціонального використання капіталу. Шляхом збалансованого використання власного та позикового капіталу можна забезпечити необхідний рівень фінансової незалежності, досягти прибутковості та максимізувати ринкову цінність бізнес-структури. В умовах конкурентної ринкової ситуації стає важливим обґрунтування оптимальної структури капіталу.

Як правило бізнес-структури мають незадовільний фінансовий стан, та при прогнозуванні їхньої діяльності застосовують моделі, які не забезпечують адекватного прогнозування динаміки фінансового стану. Основні засоби знаходяться у стані зносу та потребують значних інвестицій для їх заміни. Існуючі методи ухвалення інвестиційно-фінансових рішень не завжди враховують інтереси держави, власників бізнес-структур та пов'язаних з ними осіб. Значна частина акціонерів не відчують себе повними власниками [21].

Отже, важливість управління структурою капіталу полягає у необхідності його оптимізації. Згідно з тлумачним словником економічних термінів, оптимізація означає пошук найбільш прийнятної розв'язання або компромісу, щодо багатьох різних критеріїв оптимальності. [21].

Суть оптимізації полягає у виборі рішення, яке найкращим чином враховує внутрішні можливості та зовнішні умови діяльності бізнес-структури. Оптимізація передбачає обрання такого економічного показника, який дозволяє оцінити ефективність різних рішень.

За словами І.О. Бланка, оптимальна структура капіталу полягає в досягненні ефективної пропорційності між власним та позиковим капіталом. Це відображається у збалансованому співвідношенні між коефіцієнтом фінансової рентабельності (показником власного капіталу) та коефіцієнтом стійкості бізнес-структури, що, в свою чергу, максимізує ринкову вартість бізнес-структури [19].

В дослідженнях В.О. Подольської та О.В. Яріша наголошується, що оптимізація структури капіталу полягає у досягненні найефективнішого співвідношення між власним і позиковим капіталом з метою забезпечення

оптимальної комбінації між дохідністю та фінансовою стійкістю бізнес-структури.

Щодо методів управління структурою капіталу, можна виділити такі підходи як максимізація рентабельності власного капіталу шляхом розгляду різних розрахунків з використанням фінансового левериджу, мінімізація вартості капіталу з урахуванням оцінки вартості власного і позикового капіталу у різних умовах, а також мінімізація фінансового ризику за допомогою диференційованого вибору джерел фінансування для різних складових частин активів бізнес-структури. В кожному випадку вибір критеріїв оптимізації структури капіталу залежить від конкретних умов та стратегічних цілей бізнес-структури. [21].

Моделювання структури капіталу є важливим етапом у фінансовому аналізі бізнес-структури. Це процес включає в себе вивчення різних аспектів капіталовкладень, їхнього впливу на фінансову стабільність та прибутковість компанії. Моделювання дозволяє прогнозувати можливі сценарії розвитку бізнесу залежно від різних стратегій управління капіталом.

Першим кроком у моделюванні структури капіталу є збір та аналіз фінансових даних бізнес-структури. Це включає в себе детальний огляд балансу, звітів про прибутки та збитки, а також інших фінансових звітів, що можуть містити інформацію про структуру капіталу.

Після збору даних важливо виконати їх аналіз та визначити ключові фактори, які впливають на структуру капіталу бізнес-структури. Це може включати в себе оцінку фінансової стійкості, рентабельності різних джерел капіталу, вартості капіталовкладень та інші фінансові показники. Далі проводиться моделювання різних сценаріїв для визначення оптимальної структури капіталу. Це може включати в себе розгляд різних стратегій фінансового управління, таких як залучення позикового капіталу, емісія акцій, реінвестування прибутку тощо.

Після моделювання різних сценаріїв проводиться оцінка їхньої ефективності та вибір оптимального варіанту. Це важливий етап, на якому

вирішується, які конкретні дії потрібно вжити для досягнення мети, а саме оптимальної структури капіталу, що забезпечить фінансову стабільність та максимальну прибутковість бізнес-структури.

Загалом, моделювання структури капіталу є складним і багатоетапним процесом, що вимагає детального аналізу фінансових даних, розробки та випробування різних стратегій управління капіталом. Вірно побудована модель дозволяє бізнес-структуру приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації своєї структури капіталу та досягнення фінансових цілей.

Крім того, моделювання структури капіталу допомагає виявити потенційні ризики та визначити стратегії їх управління. Наприклад, аналіз можливих змін у вартості позикового капіталу може допомогти бізнес-структуру прийняти заздалегідь заходи для зменшення ризику фінансових витрат у разі зростання відсоткових ставок.

Моделювання також дозволяє оцінити вплив зовнішніх факторів, таких як економічна кон'юнктура, зміни в законодавстві або валютні коливання, на структуру капіталу та фінансовий стан бізнес-структури в цілому. Це допомагає бізнес-структурі розробляти більш гнучкі та адаптивні стратегії управління капіталом для адекватної реакції на зміни у зовнішньому середовищі.

Одним із ключових аспектів моделювання структури капіталу є врахування потреб та інтересів різних зацікавлених сторін, таких як акціонери, кредитори, керівництво та інші зацікавлені сторони. Що допомагає забезпечити баланс між різними цілями та очікуваннями стейкхолдерів та зробити оптимальний вибір управлінських стратегій.

У цілому, моделювання структури капіталу є важливим інструментом для розвитку стратегічного фінансового управління бізнес-структури. Воно дозволяє не лише прогнозувати можливі наслідки різних управлінських рішень, але і розробляти ефективні стратегії для досягнення фінансових цілей та забезпечення стабільного розвитку бізнес-структури в довгостроковій перспективі.

Крім того, моделювання структури капіталу допомагає бізнес-структурам визначити оптимальний баланс між власним та позиковим капіталом, враховуючи їхні поточні потреби та стратегічні цілі. Що дозволяє ефективно розподіляти ресурси та мінімізувати ризики фінансової нестабільності.

Моделювання структури капіталу допомагає здійснювати стратегічне планування та прогнозування фінансових результатів бізнес-структури на майбутнє. Що дає можливість попередньо оцінювати вплив різних управлінських рішень на фінансову стійкість та прибутковість компанії. Застосування моделей структури капіталу також дозволяє бізнес-структурам оцінювати ефективність різних фінансових стратегій та інвестиційних проектів. Що допомагає знижувати витрати та оптимізувати використання ресурсів, що в свою чергу сприяє підвищенню конкурентоспроможності та прибутковості бізнес-структури.

Таким чином формування та моделювання структури капіталу в бізнес-структурі є важливими аспектами фінансового управління. Структура капіталу визначає, як бізнес-структура фінансує свою діяльність і складається з різних джерел фінансування, таких як акціонерний капітал, боргові зобов'язання та внутрішні ресурси.

Бізнес-структури моделюють та формують свою структуру капіталу з метою максимізації вартості компанії для акціонерів, включаючи оптимізацію співвідношення між власним та позиковим капіталом, розрахунок оптимального рівня боргового навантаження, управління фінансовими ризиками та максимізацію прибутковості капіталу.

Моделювання структури капіталу включає аналіз різних сценаріїв і стратегій фінансування для визначення оптимального варіанту, враховує такі чинники, як вартість капіталу, потенційні ризики, ринкові умови та стратегічні цілі компанії. Усі ці процеси допомагають побудувати стабільну та ефективну структуру капіталу, яка відповідає їх потребам та допомагає досягти стратегічних цілей.

Висновки до розділу 1

1. Були розглянуті основні аспекти, пов'язані з роллю капіталу у функціонуванні бізнес-структури. Визначено, що капітал є важливим ресурсом, який забезпечує фінансову підтримку діяльності бізнес-структури та її розвиток. Визначено, що структура капіталу є ключовим елементом для досягнення стратегічних цілей бізнес-структури та максимізації вартості для акціонерів.

2. Особливості структури капіталу сучасної бізнес-структури визначаються різноманітністю джерел фінансування та стратегій фінансового управління. Бізнес-структури активно використовують як власні ресурси, так і залучення зовнішнього капіталу через емісію акцій або залучення боргових зобов'язань. Доцільність та ефективність використання різних джерел капіталу є важливим аспектом стратегічного управління фінансами бізнес-структури.

3. Формування та моделювання структури капіталу є складним процесом, який вимагає уваги до різноманітних факторів, таких як вартість капіталу, ризики, ринкові умови та стратегічні цілі бізнес-структури. Чітке визначення оптимальної структури капіталу допомагає досягти фінансової стабільності та забезпечити розвиток в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КАПИТАЛУ ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

2.1. Характеристика організаційної структури та особливостей діяльності ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Товариство з обмеженою відповідальністю «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» було засноване 5 грудня 2011 року у місті Дніпропетровськ, що підтверджується державною реєстрацією та випискою з Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб-підприємців.

Бізнес-структура має приватну форму власності та орендує офісне приміщення за адресою: проспект Карла Маркса, 93. Основною сферою діяльності є надання різноманітних послуг населенню, включаючи складання звітів з експертної грошової оцінки майна, виготовлення технічної документації з землеустрою та проведення технічної інвентаризації нерухомості. Бізнес-структура займається також відкриттям рахунків в банках та володіє юридичною відповідальністю, що передбачає самостійний баланс, укладання договорів від свого імені та несення обов'язків.

Метою функціонування Товариства з обмеженою відповідальністю «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» (ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М») є задоволення соціальних та економічних потреб власників майна та трудового колективу, отримання прибутку та надання продукції, послуг чи виконання робіт для задоволення споживчого попиту. Предметом її діяльності є закупівля та реалізація продукції та надання послуг. [23, 34, 35, 36]

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» здійснює також роздрібний продаж товарів, які закупаються за власний рахунок за договорами купівлі-продажу та дистриб'юторськими угодами з виробниками на довгостроковій або короткостроковій основі. Ці товари реалізуються через різні канали збуту, такі

як традиційний роздріб, мережевий роздріб (міжнародний та локальний), оптовий продаж, відповідно до рекомендованої цінової політики виробника.

Бізнес-структура пропонує послуги у сфері професійної, наукової та технічної діяльності, у сфері експертної оцінки та технічної документації, а також надає послуги з розміщення реклами у засобах масової інформації. Всі дії компанії відповідають чинному законодавству України та внутрішньому Статуту.

Компанія активно інвестує в навчання та професійний розвиток своїх співробітників, що дозволяє забезпечити високий рівень експертних послуг. Усі працівники проходять регулярні тренінги та сертифікації, що підтверджують їх компетенцію та актуальність знань у галузі.

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» також активно співпрацює з іншими бізнес-структурами та організаціями в регіоні, що дозволяє розширювати спектр послуг та покращувати якість обслуговування. Впроваджує сучасні технології та інноваційні підходи для підвищення ефективності своєї діяльності та задоволення потреб клієнтів. [23, 34, 35, 36]

Однією з ключових цінностей компанії є прозорість та відкритість у взаємовідносинах з клієнтами. Бізнес-структура забезпечує повну інформованість клієнтів про всі етапи виконання робіт, що сприяє зміцненню довіри та лояльності.

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» активно підтримує соціальні та екологічні ініціативи, що спрямовані на покращення місцевої громади та збереження навколишнього середовища. Компанія бере участь у різних благодійних акціях та екологічних проектах, демонструючи свою відповідальність перед суспільством.

Завдяки своїй надійності та високій якості послуг, ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» здобуло репутацію одного з лідерів у своїй галузі в регіоні. Бізнес-структура прагне до подальшого розвитку та розширення спектра послуг, щоб ще краще відповідати потребам своїх клієнтів та партнерів.

Компанія використовує сучасні технології та програмне забезпечення для забезпечення точності та швидкості обробки даних. Це дозволяє зменшити час на підготовку звітів та технічної документації, забезпечуючи високу якість послуг та задоволення клієнтів. [23, 34, 35, 36]

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» має дозвіл на наступні види діяльності, що включають:

- 1) іншу професійну, наукову та технічну діяльність (Код 74.90), що охоплює широкий спектр професійних послуг, включаючи консультації, експертні оцінки, технічні аналізи та наукові дослідження;
- 2) лізинг інтелектуальної власності та подібних продуктів (Код 77.40), що полягає в наданні права використання інтелектуальної власності, такої як патенти, товарні знаки, винаходи, авторські права та інші, за певну плату.
- 3) надання інших інформаційних послуг (Код 63.99), що включає в себе послуги з обробки, зберігання та передачі інформації, такі як архівування даних, технічна підтримка інформаційних систем та інші;
- 4) агентства нерухомості (Код 68.31), що агентства займаються посередництвом у купівлі, продажі та оренді нерухомості, проводять оцінку вартості майна та надають консультації з питань нерухомості;
- 5) діяльність у сфері права (Код 69.10), що включає в себе надання юридичних послуг, таких як консультування з питань права, представництво в судах, складання юридичних документів та інші юридичні послуги;
- 6) посередництво в розміщенні реклами в засобах масової інформації (Код 73.12), що включає в себе організацію та розміщення реклами в різних медіа, таких як телебачення, радіо, газети, журнали, Інтернет тощо [29].

Ці різноманітні види діяльності відображають широкий спектр послуг, які надає ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М», і показують його різноманітність та гнучкість в обслуговуванні потреб різних клієнтів. [23, 34, 35, 36]

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» також пропонує послуги з оцінки бізнесу та інтелектуальної власності. Ці послуги стають все більш популярними серед

підприємців, які прагнуть отримати точну оцінку вартості своїх бізнес-активів для різних цілей, включаючи залучення інвестицій, злиття та поглинання, а також для внутрішнього управління. Активно розвиває напрямок екологічного аудиту, що включає оцінку впливу на навколишнє середовище та розробку заходів з його мінімізації. Ці послуги є особливо актуальними для бізнес-структур, які прагнуть відповідати міжнародним стандартам екологічної безпеки та покращити свою репутацію в очах громадськості та інвесторів. Спеціалізується на послугах з оцінки для страхових компаній. Що включає оцінку вартості збитків після страхових випадків, що дозволяє страховим компаніям точно визначати розміри компенсацій та уникати можливих спорів з клієнтами.

Для підвищення якості обслуговування та розширення клієнтської бази, бізнес-структура регулярно проводить маркетингові дослідження, аналізує ринок та потреби клієнтів. На основі отриманих даних розробляються нові продукти та послуги, що дозволяє залишатися конкурентоспроможною та відповідати сучасним вимогам ринку.

ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М» активно співпрацює з державними установами та органами місцевого самоврядування, надаючи послуги з оцінки майна для цілей приватизації, оренди та інших державних програм, що дозволяє забезпечити прозорість та ефективність управління державним майном. [23, 34, 35, 36]

Завдяки високій кваліфікації працівників, інноваційним технологіям та орієнтації на потреби клієнтів, ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М» продовжує розвиватися та зміцнювати свої позиції на ринку, надаючи надійні та якісні послуги в галузі експертної оцінки та технічної документації.

Організаційна структура ТОВ «SERVIC ЕКСПЕРТ М» є важливим елементом, що забезпечує ефективне управління та координацію всіх процесів. Має лінійно-функціональну структуру, що дозволяє забезпечити чіткий розподіл обов'язків і відповідальності між працівниками та підрозділами.

Основні підрозділи бізнес-структури:

1) Керівництво. Директор відповідає за загальне управління, прийняття стратегічних рішень, координацію діяльності всіх підрозділів та забезпечення виконання цілей компанії. Заступник директора допомагає директору в управлінні, відповідає за окремі напрямки діяльності, може виконувати обов'язки директора за його відсутності.

2) Фінансовий відділ. Головний бухгалтер відповідає за ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, контроль за фінансовими потоками та бюджетування. Бухгалтер веде облік витрат, доходів, податків та інших фінансових операцій, допомагає у підготовці звітів та декларацій.

3) Відділ експертної оцінки. Керівник відділу керує роботою експертів, координує процеси оцінки майна, забезпечує якість та своєчасність виконання робіт. Експерти з оцінки майна проводять оцінку рухомого і нерухомого майна, складають звіти з оцінки, консультують клієнтів.

4) Відділ технічної документації. Керівник відділу відповідає за організацію роботи з виготовлення технічної документації, координацію дій працівників та дотримання термінів виконання робіт. Інженери-землепорядники проводять землеустрій, виготовляють технічну документацію, здійснюють технічну інвентаризацію нерухомого майна.

5) Відділ маркетингу та розвитку. Менеджер з маркетингу розробляє та реалізує маркетингові стратегії, проводить аналіз ринку, займається просуванням послуг компанії. Фахівець з розвитку бізнесу шукає нові можливості для розвитку бізнесу, аналізує ринкові тенденції, займається залученням нових клієнтів та партнерів.

6) Юридичний відділ. Юрисконсульт забезпечує правову підтримку діяльності бізнес-структури, готує та перевіряє договори, представляє інтереси компанії у суді та інших органах.

7) Адміністративно-господарський відділ. Менеджер з адміністративних питань відповідає за організацію офісної роботи,

забезпечення матеріально-технічного постачання, контроль за дотриманням внутрішніх правил. Секретар-референт виконує адміністративні обов'язки, веде діловодство, організовує зустрічі та заходи, обробляє вхідну та вихідну кореспонденцію. [23, 34, 35, 36]

Взаємодія між підрозділами забезпечується через регулярні наради, координаційні зустрічі та використання сучасних інформаційних систем управління. Кожен підрозділ має чітко визначені завдання та відповідальність, що дозволяє забезпечити ефективну роботу всієї компанії.

Бізнес-структура, як юридична особа, має повні права на володіння та використання своїх основних активів, цінних паперів та іншого майна. Вона оперує з власним балансом, володіє власними основними та оборотними засобами, рахунковими і валютними рахунками в банках, а також має власну печатку, штампи, фірмові бланки та інші атрибути юридичної особи. [23, 34, 35, 36]

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» прагне до постійного вдосконалення своєї організаційної структури, впроваджуючи нові технології та підходи до управління, що дозволяє підвищити продуктивність праці та якість обслуговування клієнтів.

2.2. Аналіз показників фінансового стану ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Аналіз фінансового стану є невід'ємною частиною стратегічного управління фінансами та ключовим етапом у процесі оцінки ефективності діяльності бізнес-структури. Особливо актуальним стає проведення такого аналізу в контексті розвитку системи формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури.

Проведення аналізу його фінансового стану дозволить отримати важливі висновки щодо ефективності використання капіталу, оцінити рівень фінансової стійкості та ризиків, а також визначити напрямки подальшого розвитку системи управління капіталом в контексті моделювання структури капіталу. Такий аналіз є важливим компонентом оскільки він дає можливість не лише оцінити поточний стан бізнес-структури, а й виокремити ключові аспекти, які слід враховувати при формуванні та моделюванні структури капіталу для досягнення стратегічних цілей.

Основні фінансові показники діяльності ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» за період 2021-2023 роки наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Фінансові показники ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення, тис. грн.			Динаміка, %
	2021	2022	2023	
Дохід	10988,4	3345,6	644,4	-80,76
Чистий прибуток (збиток)	6729,5	531,8	-1069,1	-300,36
Активи	22374,8	11673,6	10585,6	-9,31
Зобов'язання	13538,2	8340,7	8321,8	-0,23

Джерело: складено автором за джерелом [36]

Проаналізуємо фінансові показники ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» за 2021-2023 роки. Дохід у 2022 році дохід знизився на 69,55% (з 10988,4 до 3345,6 тис. грн.). У 2023 році дохід знову знизився на 80,76% (з 3345,6 до 644,4 тис. грн.). Загальне зниження доходу за два роки склало 94,13%, що є критичним показником.

Чистий прибуток (збиток) у 2022 році прибуток зменшився на 92,10% (з 6729,5 до 531,8 тис. грн.). У 2023 році компанія вийшла на збиток у 1069,1 тис. грн., що означає падіння на 300,36% порівняно з прибутком 2022 року. Перехід

від високого прибутку до збитку свідчить про серйозні проблеми у фінансовому управлінні або зовнішніх умовах.

Активи у 2022 році вартість активів зменшилась на 47,83% (з 22374,8 до 11673,6 тис. грн.). У 2023 році активи знизились ще на 9,31% (до 10585,6 тис. грн.). Загальне зменшення активів за два роки склало 52,69%, що може свідчити про розпродаж майна або його знецінення.

Зобов'язання у 2022 році зобов'язання зменшились на 38,39% (з 13538,2 до 8340,7 тис. грн.). У 2023 році зобов'язання майже не змінились, зменшившись лише на 0,23% (до 8321,8 тис. грн.). Стабільність зобов'язань при падінні доходу може свідчити про зростання фінансових ризиків.

Таким чином ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» переживає глибоку фінансову кризу, з різким падінням доходу та переходом від прибутку до збитків. Зменшення активів може бути наслідком продажу майна для покриття збитків або падіння його вартості. Високій рівень зобов'язань при низькому доході створює ризик неплатоспроможності.

Пропонуємо скорочення витрат, реструктуризацію боргів, пошук нових ринків або зміну бізнес-моделі.

Різке зростання необоротних активів у 2023 році (+6890,48%) свідчить про значні інвестиції в основні засоби або придбання нематеріальних активів. Це може бути частиною стратегії модернізації або реструктуризації в умовах кризи.

Стабільні оборотні активи у 2021-2022, але різке падіння на 54% у 2023. Що вказує на скорочення виробництва, втрату запасів, або проблеми з дебіторською заборгованістю.

Стабільний власний капітал у 2021-2022, але різке зниження на 74,37% у 2023. Це наслідок збитків або виплати дивідендів у кризовий період, що є ризикованою стратегією.

Довгострокові зобов'язання відсутні, що нетипово для бізнесу з такими обсягами. Може свідчити про обмежений доступ до довгострокового фінансування.

Поточні зобов'язання збільшилися на 1801,17% у 2022 році, потім зниження на 38,53%. Різке зростання боргів у 2022 могло бути реакцією на кризу або зміну умов від постачальників.

Балансові показники ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Балансові показники ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення, тис. грн.			Динаміка, %
	2021	2022	2023	
Актив				
Необоротні активи	4,20	4,20	293,60	6890,48
Оборотні активи	22370,60	22370,60	10292,00	-54,00
Пасив				
Власний капітал	8836,60	8836,60	2263,80	-74,37
Довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	0,00
Поточні зобов'язання	13538,20	13538,20	8321,80	-38,53
Баланс				
Валюта балансу	22374,80	22374,80	10585,60	-52,69
Фінансові результати				
Чистий дохід від реалізації	10985,80	3343,30	644,40	-80,73
Собівартість реалізованої продукції	3262,50	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	6729,50	531,80	-1069,10	-300,92
Середні значення				
Середня вартість активів	12597,05	22374,80	11629,70	-48,03
Середня дебіторська заборгованість	1327,90	7523,15	7478,85	-0,59
Середня кредиторська заборгованість	6722,95	10461,95	7932,40	-24,18

Джерело: складено автором за джерелом [36]

Собівартість відома лише за 2021 рік, що ускладнює аналіз ефективності операцій. Середня вартість активів зросла у 2022 (+43,19%), але впала у 2023 (-50,26%), відображаючи нестабільність бізнес-середовища.

Середня дебіторська заборгованість зросла на 466,91% у 2022 і ще на 6,05% у 2023. Це сигналізує про проблеми з інкасацією боргів, що погіршує ліквідність.

Середня кредиторська заборгованість падає (-19,06% та -22,16%), можливо, через погіршення відносин з постачальниками або зменшення закупівель.

Таким чином різкі зміни в структурі активів та капіталу підкреслюють необхідність постійного моніторингу та швидкої адаптації моделей. Відсутність довгострокових зобов'язань і високі поточні борги збільшують ризики ліквідності.

Модель структури капіталу має враховувати терміновість зобов'язань. Зростання дебіторської заборгованості при падінні доходів вказує на неефективність інкасації.

Моделі капіталу мають включати прогнози оборотності. Різке падіння власного капіталу ставить під сумнів фінансову стійкість.

Модель має балансувати між гнучкістю реагування на кризи та збереженням базової стабільності. Зростання необоротних активів у кризу може бути галузевою особливістю.

Моделі мають враховувати специфічні риси бізнесу та галузі. Традиційні статичні моделі структури капіталу неефективні в умовах таких різких змін. Потрібні динамічні моделі з оперативною корекцією.

Дані ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» демонструють, як швидко може змінитися фінансова ситуація бізнесу. Система формування та моделювання структури капіталу повинна бути гнучкою, інтегрованою з іншими аспектами фінансового управління та здатною швидко адаптуватися до змін ринку та операційної діяльності. Основні фінансові показники ліквідності та фінансової стійкості ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Основні фінансові показники ліквідності та фінансової стійкості ТОВ
«СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»**

Показник	Значення			Формула розрахунку	Опис
	2021	2022	2023		
Показники ліквідності					
Коефіцієнт поточної ліквідності	31,39	1,36	1,24	ряд.1195 / ряд.1695	Здатність покривати поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	17,31	0,81	0,72	(ряд.1195 - ряд.1100) / ряд.1695	Здатність швидко гасити борги
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,19	0,08	0,00	ряд.1165 / ряд.1695	Можливість негайно гасити борги
Показники фінансової стійкості					
Коефіцієнт автономії	0,75	0,29	0,21	ряд.1495 / ряд.1300	Частка власних коштів
Коефіцієнт фінансової залежності	1,34	3,5	4,68	ряд.1300 / ряд.1495	Залежність від зовнішніх джерел
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,97	0,26	0,19	(ряд.1495 - ряд.1095) / ряд.1195	Достатність власних коштів
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,00	0,90	0,87	(ряд.1495 - ряд.1095) / ряд.1495	Гнучкість власних коштів

Джерело: розраховано автором за джерелами [30, 36]

У 2021 році всі показники ліквідності були дуже високими (поточна - 31,39), що свідчило про надлишок оборотних активів. У 2022-2023 роках вони різко знизились, особливо абсолютна ліквідність, вказуючи на проблеми з платоспроможністю. У 2021 році висока автономія (0,75) та забезпеченість власними коштами (0,97). Основні фінансові показники ділової активності та рентабельності ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Основні фінансові показники ділової активності та рентабельності ТОВ

«СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення			Формула розрахунку	Опис
	2021	2022	2023		
Показники ділової активності					
Коефіцієнт оборотності активів	1,59	0,29	0,06	ряд 2000 / (ряд.1300(поч) + ряд.1300(кін))/2	Ефективність використання активів
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,27	0,53	0,11	ряд 2000 / (ряд.1125(поч) + ряд.1125(кін))/2	Швидкість інкасації боргів
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,89	0,42	0,09	ряд 2000 / (ряд.1615(поч) + ряд.1615(кін))/2	Швидкість оплати боргів
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	44	685	3290	365 / Коеф. оборот. деб. заборгованості	Період інкасації
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	410	869	4113	365 / Коеф. оборот. кред. заборгованості	Період оплати боргів
Показники рентабельності					
Рентабельність активів (ROA), %	43,1	4,55	-10,1	ряд.2350 / (ряд.1300(поч) + ряд.1300(кін))/2 x 100%	Ефективність використання активів
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	123,27	15,95	-47,2	ряд.2350 / (ряд.1495(поч) + ряд.1495(кін))/2 x 100%	Ефективність власного капіталу
Рентабельність продажів (ROS), %	61,26	15,91	-165,92	ряд.2350 / ряд.2000 x 100%	Прибутковість продажів

Джерело: розраховано автором за джерелами [30, 36]

У 2022-2023 роках перехід до агресивної фінансової політики з високою залежністю від позикового капіталу. Різке падіння всіх показників ділової активності. У 2021 році оборотність активів 1,59, у 2023 - лише 0,06.

Строки погашення заборгованостей зросли з днів до років, що свідчить про кризу платежів. Надзвичайно висока у 2021 році (ROE - 123,27%, ROS - 61,26%). Різке падіння у 2022 і перехід у глибокі від'ємні значення у 2023, особливо ROS (-165,92%).

Фінансові показники капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові показники капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення			Формула розрахунку	Опис
	2021	2022	2023		
Фінансовий леверидж	0,34	2,5	3,68	(ряд 1595 + ряд 1695) / ряд 1495	Вплив боргу на ROE
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	21658,4	2983,7	1970,2	ряд 1195 - ряд 1695	Ліквідність та гнучкість
Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом	2,97	0,4	0,24	ряд 1495 / (ряд 1595 + ряд 1695)	Фінансова автономія

Джерело: розраховано автором за джерелами [30, 36]

У 2021 році низький фінансовий леверидж (0,34) був ефективним через високу рентабельність. У 2022-2023 роках зростання левериджу посилює негативний ефект збитків.

Таким чином система формування капіталу повинна бути гнучкою. У 2021 році консервативна структура була ефективною, але не адаптувалась до

кризи. Моделювання структури капіталу має враховувати динаміку ринку та операційних показників.

Модель 2021 року стала неактуальною у 2022-2023. У 2021 році висока ліквідність знижувала ризики, але могла зменшувати ефективність використання коштів.

Зростання строків погашення заборгованостей вказує на необхідність узгодження політик кредитування та запозичення. Система має включати стрес-тестування для різних економічних умов.

Отже, розвиток системи формування та моделювання структури капіталу має базуватися на динамічних моделях, інтегрованих з іншими фінансовими політиками, та враховувати як поточну ефективність, так і стійкість до криз.

2.3. Оцінка структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

У сучасних умовах розвитку бізнесу ефективне управління капіталом є однією з ключових передумов забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства.

Структура капіталу впливає на фінансову стабільність компанії, її здатність залучати інвестиції, а також на рівень ризиків, з якими підприємство може зіткнутися.

Розуміння і оптимізація структури капіталу дозволяє підприємству ефективно використовувати свої ресурси, знижувати витрати і підвищувати рентабельність. [23, 34, 35, 36]

Аналіз структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» є важливою складовою дослідження, спрямованого на оцінку фінансового стану та перспектив розвитку компанії.

Враховуючи специфіку діяльності, а також вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на його фінансові показники, необхідно детально розглянути складові капіталу, їх динаміку та взаємозв'язок. Це допоможе виявити сильні та слабкі сторони в управлінні капіталом і розробити рекомендації щодо його оптимізації. Показники структури та вартості капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники структури та вартості капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення			Формула розрахунку
	2021	2022	2023	
Структура капіталу				
Частка власного капіталу, %	74,77	28,55	21,39	ряд 1495 / ряд 1300 x 100%
Частка позикового капіталу, %	25,23	71,45	78,61	(ряд 1595 + ряд 1695) / ряд 1300 x 100%
Співвідношення позикового до власного капіталу	0,34	2,5	3,68	(ряд 1595 + ряд 1695) / ряд 1495
Вартість капіталу				
Рентабельність власного капіталу (ROE), %	123,27	15,95	-47,2	ряд 2350 / (ряд 1495(поч) + ряд 1495(кін))/2 x 100%
Середня ставка відсотка за кредитами, % (умовно)	12	15	18	-
Ефективна ставка податку на прибуток, %	0	0	0	ряд 2300 / ряд 2290 x 100%
WACC (Середньозважена вартість капіталу), %	96,36	15,28	-3,73	(Частка ВК x ROE) + (Частка ПК x (1 - tax) x r)

Джерело: розраховано автором за джерелами [30, 36]

Структура капіталу у 2021 році структура була консервативною (74,77% власного капіталу). У 2022-2023 роках відбувся різкий зсув до агресивної

структури (>70% боргу), що значно підвищило фінансові ризики. У 2021 році висока рентабельність власного капіталу (123,27%) забезпечила високий WACC (96,36%), що свідчить про ефективне використання капіталу. У 2022-2023 роках падіння прибутковості та зростання частки боргу призвели до критичного зниження WACC, до від'ємних значень у 2023. У 2021 році помірний леверидж (0,34) позитивно впливав на ROE. У 2022-2023 роках надмірний леверидж в умовах збитковості призвів до "ефекту фінансової дубинки" (-133,15% в 2023).

Показники левериджу, покриття та структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7.

Показники левериджу, покриття та структури капіталу

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення			Формула розрахунку
	2021	2022	2023	
Структура капіталу				
Показники левериджу				
Фінансовий леверидж	0,34	2,5	3,68	(ряд.1595 + ряд.1695) / ряд.1495
Ефект фінансового левериджу, %	9,11	2,36	-133,15	(1 - tax) x (ROA - r) x ФЛ
Показники покриття				
Коефіцієнт покриття відсотків (ICR)	56,08	3,54	-5,94	ряд.2290 / Умовні відсотки
Оптимізація структури капіталу				
Цільова структура капіталу, %	60:40	40:60	40:60	
WACC при цільовій структурі, %	78,56	15	7,2	(Частка ВК x ROE) + (Частка ПК x (1 - tax) x r)

Джерело: розраховано автором за джерелами [30, 36]

Моделювання показує, що оптимальна структура змінюється залежно від економічних умов. У 2021 році висока частка власного капіталу була

близькою до оптимуму. У 2022-2023 роках перехід до більшої частки власного капіталу міг би пом'якшити негативні фінансові наслідки.

Таким чином аналіз показує, що оптимальна структура капіталу не є статичною, а залежить від прибутковості, ризиків та макроекономічних умов. Система управління структурою капіталу повинна бути гнучкою, щоб адаптуватися до різких змін (як перехід від надприбуткового 2021 до кризового 2023).

Необхідно розробляти моделі, що враховують різні сценарії (зростання, стабільність, криза) для вчасної корекції структури капіталу. У 2021 році висока частка власного капіталу була виправданою високою прибутковістю. В кризові роки вона могла б знизити фінансові ризики. Система управління структурою капіталу має бути інтегрована з системами бюджетування, управління ризиками та стратегічного планування.

Дані ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» ілюструють, що розвинута система формування та моделювання структури капіталу є критично важливою для фінансової стійкості, особливо в умовах високої волатильності та зовнішніх шоків.

Висновки до розділу 2

1. ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» є надійною та динамічною компанією, що функціонує з 2011 року в місті Дніпропетровськ. Основною сферою діяльності компанії є надання високоякісних послуг населенню, включаючи складання звітів з експертної грошової оцінки майна, виготовлення технічної документації з землеустрою та проведення технічної інвентаризації нерухомості. ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» є успішною бізнес-структурою, яка прагне до постійного вдосконалення своєї діяльності, впроваджуючи нові технології та підходи до управління, що дозволяє підвищити продуктивність праці та якість обслуговування клієнтів.

2. Фінансовий стан ТОВ "СЕРВІС ЕКСПЕРТ М" за останні три роки суттєво погіршився. Зниження доходів призвело до переходу від високого

прибутку у 2021 році до збитків у 2023 році. Зменшилася вартість активів, збільшилася залежність від позикового капіталу. Показники ліквідності, оборотності активів і рентабельності суттєво погіршилися. Рекомендується скорочення витрат, реструктуризація боргів та пошук нових ринків для поліпшення фінансового стану.

3. Аналіз структури капіталу ТОВ "СЕРВІС ЕКСПЕРТ М" показав значні зміни протягом періоду з 2021 по 2023 рік. У 2021 році відзначалася консервативна структура капіталу з високою часткою власного капіталу (74,77%), що сприяло високій рентабельності власного капіталу і ефективному використанню капіталу. Проте, у 2022-2023 роках спостерігалася різка зміна до агресивної структури капіталу з великою часткою позикового капіталу (>70%), що призвело до критичного зниження рентабельності та збільшення фінансових ризиків. Моделювання показало, що оптимальна структура капіталу залежить від економічних умов, і розробка гнучких систем управління є ключовою для адаптації до змін. Таким чином, важливо розробляти інтегровану систему управління структурою капіталу, яка б враховувала різні сценарії та сприяла фінансовій стійкості підприємства.

РОЗДІЛ 3. ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ КАПІТАЛУ БІЗНЕС-СТРУКТУРИ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

3.1. Оптимізація моделі структури капіталу бізнес-структур

Ефективне використання капіталу є однією з ключових пріоритетних завдань для бізнес-структури. Важливо не лише залучати достатній обсяг коштів, але й максимально ефективно їх використовувати, а саме ретельне планування інвестицій, врахування ризиків та очікуваного доходу від проєктів.

Бізнес-структури активно використовують різноманітні стратегії для забезпечення фінансової стійкості та оптимізації використання капіталу. Яке включати в себе диверсифікацію інвестиційного портфеля, управління ліквідністю та захист від ринкових ризиків. Усі ці заходи спрямовані на те, щоб максимізувати доходність та забезпечити стійкість фінансового стану бізнес-структури.

Статутний капітал є основою власного капіталу і відображає суму коштів, які інвестовані засновниками бізнес-структури для його створення. Резервний капітал формується за рахунок накопичення частини прибутку бізнес-структури, що не розподілені на виплату дивідендів або інших видів винагороди. Нерозподілений прибуток включає прибуток, який не було розподілене серед акціонерів бізнес-структури та залишився на рахунках бізнес-структури для подальшого використання у розвитку бізнесу.

Використання власного капіталу є важливим аспектом фінансового управління, оскільки воно дозволяє бізнес-структурі зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування, таких як позики та кредити. Яке знижує фінансові ризики та забезпечує більшу стабільність у довгостроковій перспективі. [26]

Ефективне управління резервним капіталом забезпечує бізнес-структурі додаткові фінансові ресурси для вирішення непередбачених ситуацій, таких як зменшення прибутку або надзвичайні витрати. Залучення власного капіталу через резервний фонд викликає додатковий інтерес інвесторів та підвищує довіру до бізнес-структури.

Нерозподілений прибуток виступає як джерело фінансування для подальшого розвитку та зростання бізнес-структури. Ретельне планування та ефективне управління цими фінансовими ресурсами забезпечує стабільний розвиток та збільшення конкурентоспроможності бізнес-структури на ринку. Доцільне розподілення нерозподіленого прибутку між реінвестуванням у власний капітал та виплатою дивідендів сприяє підтримці фінансової стійкості та привабливості бізнес-структури для потенційних інвесторів.

Одним зі шляхів оптимізації джерел формування капіталу бізнес-структури є ефективне управління оборотними активами, зокрема, в оптимізації запасів та оборотних коштів. Оптимізація оборотних коштів досягається шляхом удосконалення управління кредиторською заборгованістю та переглядом умов розрахунків з постачальниками. [27]

Рационалізація власного капіталу включає розгляд можливостей залучення додаткових інвестицій від зовнішніх джерел, таких як емісія акцій або облігацій. Ще одним шляхом оптимізації джерел формування капіталу може бути ефективне управління заборгованістю бізнес-структури. Він включає в себе управління як кредиторською, так і дебіторською заборгованістю.

Наприклад, бізнес-структура може оптимізувати умови співпраці з постачальниками та клієнтами з метою зменшення строків кредиторської заборгованості і збільшення строків дебіторської заборгованості. Що дозволяє бізнес-структурі зберігати грошові кошти на банківських рахунках протягом тривалішого часу, зменшуючи витрати на обслуговування боргів і збільшуючи доступність грошових коштів для інших потреб.

Крім того, бізнес-структура розглядає можливості рефінансування існуючих кредитів або позик за більш вигідними умовами. Наприклад, шляхом перегляду умов іпотечних кредитів або позик на розвиток бізнесу, бізнес-структура може знайти можливості зменшення процентних ставок або збільшення строків погашення, що дозволить знизити фінансові витрати та покращити ліквідність. Заходи спрямовані на покращення фінансового стану бізнес-структури та забезпечення стабільності його капіталу, що є важливим фактором для успішної діяльності та розвитку. [28-29]

Іншим шляхом оптимізації джерел формування капіталу є раціоналізація витрат та ефективне управління оборотними активами. Бізнес-структура може звернути увагу на свої операційні витрати, а також на способи оптимізації запасів та оборотних коштів.

Наприклад, за допомогою вдосконалення систем управління запасами і виробничим процесом, бізнес-структура може зменшити витрати на зберігання і управління запасами, а також покращити обіг товарів і послуг. Це може відбутися шляхом впровадження систем автоматизації складського обліку та планування виробництва, що дозволить зменшити ризики зайвого накопичення запасів і звільнити кошти для інших цілей.

Крім того, оптимізація управління оборотними активами може включати в себе ефективне використання ресурсів, зокрема, зменшення заборгованості за товари та послуги, підвищення швидкості обороту коштів та оптимізацію кредитних угод з постачальниками. Заходи допомагають бізнес-структурі зменшити фінансові витрати та підвищити ефективність використання своїх грошових ресурсів, що сприятиме покращенню фінансової стабільності та збільшенню доступності капіталу для подальшого розвитку.

Наступним шляхом оптимізації джерел формування капіталу може бути розширення співпраці з інвесторами та залучення зовнішніх джерел фінансування. Бізнес-структура може активно шукати нові джерела капіталу, залучаючи інвестиції від партнерів, стартапів, ризикових капіталістів або фондів. Наприклад, бізнес-структура може створити привабливу пропозицію

для інвесторів, що полягатиме у високому потенціалі зростання прибутків чи інноваційних рішень. Залучення таких інвестицій може допомогти бізнес-структуру прискорити свій розвиток та впровадити нові технології або виробничі процеси. [31]

Якщо бізнес-структура спеціалізується на виробництві екологічно чистих товарів, воно може залучити інвесторів, які спеціалізуються на соціально відповідальних проектах. Така співпраця може не лише забезпечити бізнес-структуру додатковими фінансовими ресурсами, але й позитивно позначитися на його репутації та сприяти розвитку сталішого бізнесу.

Ще одним інноваційним шляхом оптимізації джерел формування капіталу може бути використання криптовалют та блокчейн технологій для залучення інвестицій.

Бізнес-структура може розглядати можливість проведення Initial Coin Offerings (ICO) або Security Token Offerings (STO), які є альтернативними формами залучення капіталу за допомогою видачі tokenів на блокчейні. Наприклад, бізнес-структура може розробити токенизовані цінні папери, які будуть представляти власність або право на отримання прибутку від бізнес-структури. Ці токени можуть бути продані інвесторам через спеціалізовані криптовалютні біржі або платформи зі збору коштів.

Такий підхід може бути особливо привабливим для стартапів та інноваційних проектів, оскільки він дозволяє швидко та ефективно залучати капітал на ранніх етапах розвитку. Крім того, використання криптовалют може сприяти глобальній розширеності та приверненню інвесторів з усього світу.

Наприклад, стартап, який розробляє нову технологію в сфері штучного інтелекту, може провести ICO для залучення коштів на подальший розвиток свого продукту. Що дозволяє бізнес-структурі отримати фінансування від широкого кола інвесторів і прискорити впровадження своєї технології на ринку.

Ще одним інноваційним шляхом оптимізації джерел формування капіталу може бути використання розподіленого фінансування через

спеціалізовані платформи. Метод полягає в залученні коштів від великої кількості індивідуальних інвесторів через Інтернет-платформи, які сприяють збору фінансування для проектів або бізнес-структур.

Бізнес-структура може створити кампанію на платформі зі збору коштів, де воно представить свій проект і запропонує інвесторам можливість вкладати кошти в обмін на певні переваги або винагороди. Метод дозволяє залучити фінансування від широкого кола інвесторів, включаючи фізичних осіб, які можуть надати невеликі суми.

Розподілене фінансування може бути особливо корисним для малих та середніх бізнес-структур, які мають обмежені можливості доступу до традиційних джерел фінансування. Воно дозволяє бізнес-структурам залучати кошти на розвиток своїх проектів без необхідності проходження складних процедур кредитування в банках або залучення інвестицій від інституційних інвесторів.

Наприклад, бізнес-структура, що розробляє інноваційний продукт, може використати розподілене фінансування для збору коштів на подальший розвиток свого бізнесу. Бізнес-структура може пропонувати своїм підтримувачам різноманітні винагороди або переваги, такі як першочерговий доступ до нового продукту або знижки на його придбання. Цікавим напрямком оптимізації джерел формування капіталу є використання блокчейн технологій для емісії цифрових активів або токенів.

Бізнес-структура може емітувати цифрові токени, які представляють власність або права на прибуток у формі "ініціального цифрового пропозиції" (Initial Coin Offering, ICO) або "токенізованого капіталу". Це дозволяє бізнес-структурам привертати інвесторів шляхом продажу цифрових активів, які можуть бути обмінювані на фіатну валюту або інші цифрові активи.

Наприклад, технологічна компанія може емітувати токени, які надають власникам право на отримання частки в прибутку від продажу їхнього програмного забезпечення. Інвестори можуть придбати ці токени через ICO, а

потім обмінювати їх на фіатну валюту або інші цифрові активи на спеціалізованих криптовалютних біржах. [31-32]

Використання блокчейн технологій дозволяє бізнес-структурам швидше та ефективніше залучати фінансування, зменшує витрати на посередництво та робить інвестиції більш доступними для широкої аудиторії. Крім того, цифрові токени можуть бути легко торговані та переноситися, що дозволяє інвесторам легко входити та виходити з позицій.

Одним зі способів оптимізації джерел формування капіталу є активне використання сучасних технологій для залучення інвестицій та капіталу. Наприклад, бізнес-структура може використовувати платформи краудфандінгу або краудінвестування для привертання фінансування на свої проекти. Ці платформи дозволяють компаніям залучати кошти від широкого кола інвесторів шляхом масового збору невеликих сум грошей від кожного учасника. Такий підхід може бути особливо ефективним для стартапів та малих бізнес-структур, які шукають альтернативні джерела фінансування.

Унікальним способом оптимізації джерел формування капіталу може бути використання моделі краудфандінгу, спрямованого на інвестування у проекти, що співпрацюють з бізнес-структурою. Краудфандінг - це колективне залучення коштів від широкого кола інвесторів через онлайн-платформи або спеціалізовані сервіси.

Бізнес-структура може запровадити програму краудфандінгу, де воно представляє свої інноваційні проекти або продукти, що перебувають на різних етапах розробки. Інвестори можуть вносити свої внески у проекти, за які отримують певні привілеї або частку у прибутку від їх реалізації.

Наприклад, технологічна компанія може запустити кампанію краудфандінгу для фінансування розробки нового продукту. Інвестори, які зроблять внески, можуть отримати доступ до продукту за зниженою ціною, ексклюзивні промо-акції або навіть можливість брати участь у процесі його розробки через обговорення та зворотний зв'язок. [31-32]

Перевагами такого підходу є можливість залучення фінансування без необхідності видачі акцій або боргових зобов'язань, створення спільноти відданих прихильників та раних клієнтів, а також збільшення обізнаності та інтересу до продуктів компанії. Крім того, краудфандинг може допомогти бізнес-структуру збільшити прозорість та довіру серед інвесторів та споживачів, що сприяє підвищенню його репутації.

Також бізнес-структура може розглядати можливість розширення своєї діяльності на міжнародні ринки з метою залучення зовнішніх інвестицій та капіталу. Іноземні інвестори можуть бути зацікавлені у співпраці з успішними бізнес-структурами, що мають потенціал для розвитку на глобальному рівні. Розширення міжнародної присутності може відкрити нові можливості для залучення капіталу та розширення бізнесу. [20]

Розширення діяльності на міжнародні ринки може відкрити для бізнес-структури нові можливості щодо залучення зовнішніх інвестицій та капіталу. Іноземні інвестори можуть бути зацікавлені у співпраці з успішними компаніями, які мають потенціал для розвитку на глобальному рівні. Розширення міжнародної присутності може забезпечити бізнес-структуру доступ до нових ринків, клієнтів та ресурсів, що в свою чергу створює додаткові можливості для залучення капіталу.

Один з ефективних шляхів залучення іноземних інвесторів - це приваблення їх інтересу за допомогою проведення рекламних кампаній та маркетингових заходів на міжнародному рівні. Бізнес-структура може активно просувати свої продукти або послуги на зовнішніх ринках, демонструвати свою конкурентоспроможність і привертати увагу потенційних інвесторів.

Крім того, бізнес-структура може використовувати спеціалізовані міжнародні платформи для залучення іноземного капіталу. Наприклад, на міжнародних інвестиційних конференціях та ярмарках можна знайти потенційних інвесторів, які зацікавлені в розвитку бізнесу в різних країнах.

Також важливо враховувати особливості міжнародного бізнесу, такі як різниця в культурі, правові норми та економічні умови в різних країнах.

Бізнес-структура повинно проводити детальний аналіз цих аспектів та враховувати їх при розробці стратегії залучення капіталу на міжнародному ринку.

Ще одним шляхом оптимізації джерел формування капіталу може бути розробка та впровадження інноваційних фінансових інструментів та продуктів. Наприклад, бізнес-структура може розглядати можливість випуску корпоративних облігацій або емісії акцій для залучення додаткового капіталу. Також можна розглядати використання платформ для масового збору коштів, які дозволяють залучати фінансування від широкого кола інвесторів через Інтернет.

Для цього бізнес-структура може співпрацювати з фінансовими консультантами та експертами з розробки фінансових інструментів для створення ефективних та конкурентоспроможних фінансових рішень. Крім того, важливо провести дослідження фінансового ринку та аналіз потенційного попиту на нові фінансові продукти серед інвесторів.

Бізнес-структура також може розглядати можливість використання венчурного капіталу або приватного інвестування для залучення капіталу на розвиток нових технологій або продуктів. Венчурні інвестори можуть бути зацікавлені в інвестуванні в перспективні стартапи або ідеї, які мають потенціал для швидкого зростання та прибутковості. [20]

Однак перед тим, як розробляти та впроваджувати нові фінансові інструменти, бізнес-структура повинна здійснити докладний аналіз ризиків та переваг кожного з них, а також врахувати власні потреби та цілі розвитку бізнесу. Тільки враховуючи всі ці фактори, бізнес-структура зможе знайти оптимальний шлях оптимізації джерел формування капіталу.

Таким чином оптимізація моделі структури капіталу бізнес-структур є складним і багатогранним процесом, який має на меті забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів для максимізації ринкової вартості підприємства та мінімізації фінансових ризиків. В умовах сучасної економіки, де конкуренція постійно зростає, а економічні умови часто

змінюються, оптимізація структури капіталу стає критично важливою для стабільного функціонування та розвитку компаній.

3.2. Модель структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Успішна модель структури капіталу вимагає комплексного підходу, який враховує специфіку бізнесу, ринкові умови та стратегічні цілі підприємства. Це дозволяє забезпечити не лише фінансову стабільність, але й створити міцну основу для довгострокового зростання і розвитку компанії. Співвідношення власного та позикового капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведено на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Капітал ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Джерело: складено автором за джерелом [34]

Побудуємо модель існуючої структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» за даними розрахунків другого розділу роботи.

Охарактеризуємо існуючу модель. ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» має агресивну модель фінансування з високою часткою позикового капіталу (78,61%). Буде вигідно при високій прибутковості, але ризиковано при негативному ROE. Розрахункові дані моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахункові дані моделі структури капіталу
ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення	Опис
Структура капіталу		
Загальний капітал (тис. грн)	10585,60	100% капіталу підприємства
Власний капітал (тис. грн)	2263,80	Кошти власників, які мають найнижчий пріоритет при ліквідації
Позиковий капітал (тис. грн)	8321,80	Кошти кредиторів, які мають вищий пріоритет
Частка власного капіталу, %	21,39%	
Частка позикового капіталу, %	78,61%	
Фінансові показники		
WACC, %	-3,73%	Негативне значення через низький ROE
ROE, %	-47,20%	Значні збитки відносно власного капіталу
Фінансовий леверидж	3,68	Високий ризик: на 1 грн. власного капіталу 3,68 грн. боргу

Джерело: складено автором

Весь борг короткостроковий, що дає гнучкість, але також створює ризик ліквідності. Відсутність довгострокового боргу може обмежувати капітальні інвестиції. Негативний WACC (-3,73%) вказує на неефективне використання капіталу. Висока умовна вартість боргу (18%) збільшує витрати. Дуже низький ROE (-47,20%) свідчить про значні збитки. Високий леверидж (3,68) посилює фінансові ризики при негативній рентабельності.

SWOT-аналіз моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

SWOT-аналіз моделі структури капіталу
ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливість швидкої мобілізації короткострокового фінансування	Високий фінансовий ризик через високий леверидж
Потенційно низька вартість боргу у разі низьких ставок	Негативний ROE, що свідчить про не вигідність використання капіталу
	Відсутність довгострокового фінансування обмежує інвестиційні можливості
Можливості	Загрози
Залучення довгострокового фінансування для зменшення ризиків	Погіршення умов фінансування через високий ризик неплатоспроможності
Підвищення ефективності використання капіталу для покращення ROE	Висока залежність від короткострокових позик може призвести до фінансових труднощів
Реінвестування прибутків для збільшення власного капіталу	Нестабільність економічного середовища може посилити фінансові ризики
Залучення довгострокового фінансування для зменшення ризиків	Погіршення умов фінансування через високий ризик неплатоспроможності

Джерело: складено автором

SWOT-аналіз дав змогу зробити наступні висновки. Сильними сторонами діючої моделі є гнучкість та швидкість маневрування капіталом, низькі витрати на капітал у минулому. Слабкими сторонами діючої моделі є висока фінансова залежність, ризики неплатоспроможності та посилення збитків через леверидж. Можливостями є реструктуризація боргу, залучення довгострокових інвестицій, підвищення ефективності. Загрозами виступають ризики зміни ставок, вимог дострокового погашення, падіння ринку та втрати незалежності.

Таким чином поточна модель структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» є високоризиковою.

Незважаючи на певні переваги короткострокового фінансування, негативна прибутковість та високий леверидж створюють серйозні загрози. Підприємству варто розглянути можливості реструктуризації боргу, залучення довгострокових інвестицій та відновлення прибутковості для зміцнення фінансового становища.

Пропонується наступна модель структури капіталу. Збільшення частки власного капіталу шляхом реінвестування прибутків або залучення додаткових внесків від власників. Диверсифікація джерел фінансування з метою зменшення залежності від короткострокових позик. Залучення довгострокового боргового фінансування для зменшення фінансових ризиків і підтримки інвестиційних проєктів.

Розрахункові дані скоригованої моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахункові дані скоригованої моделі структури капіталу
ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Показник	Значення, %	Опис
Структура капіталу		
Загальний капітал	100	Базове значення для розрахунків
Власний капітал	40	Збільшення на 18,61% порівняно з поточною моделлю
Позиковий капітал	60	Зменшення на 18,61% порівняно з поточною моделлю
Структура боргу		
Довгостроковий борг	40% (від загального капіталу)	Новий компонент для фінансування інвестицій
Короткостроковий борг	20% (від загального капіталу)	Зменшення на 58,61% порівняно з поточною моделлю

Джерело: складено автором

Цілями нової моделі є зниження фінансових ризиків через збільшення буфера власного капіталу, поліпшення структури боргу для забезпечення

інвестицій та зниження ризику ліквідності та відновлення прибутковості через ефективні інвестиції.

Представимо це у вигляді SWOT-аналізу (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

SWOT-аналіз моделі структури капіталу

ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зростання фінансової стійкості	Можливе зниження ROE через меншу частку боргу
Зниження ризику ліквідності	Вища вартість капіталу порівняно з попередньою моделлю
Розширення інвестиційних можливостей	Складність залучення нового власного капіталу
Баланс між гнучкістю та стабільністю	Ризик неефективного використання довгострокових коштів
Можливості	Загрози
Модернізація активів	Труднощі реструктуризації боргу
Вихід на нові ринки	Обмеження з боку кредиторів
Залучення стратегічних інвесторів	Макроекономічні ризики (інфляція, курси валют)
Підвищення кредитного рейтингу	Конкуренція за інвестиційні ресурси

Джерело: складено автором

Таким чином збільшення частки власного капіталу до 40% створює суттєвий "буфер безпеки". Що знижує ризики неплатоспроможності та надає компанії більшу фінансову автономію. Навіть при коливаннях прибутковості, більший власний капітал зменшує тиск на компанію з боку кредиторів.

Зміна з 100% короткострокового боргу на 40% довгострокового і 20% короткострокового є стратегічно важливою.

Довгостроковий борг (40%) може фінансувати модернізацію обладнання, розробку нових продуктів чи вихід на нові ринки. Короткостроковий борг (20%) залишається для операційної гнучкості, але його зменшення знижує ризик ліквідності.

Довгострокові ресурси відкривають можливості для стратегічних інвестицій. Що включає автоматизацію, енергоефективність, розвиток R&D.

Якісні інвестиції мають поступово відновити прибутковість, підвищуючи і ROE. WACC може зрости, оскільки власний капітал дорожчий за борговий. Однак, при відновленні прибутковості та зниженні ризиків, вартість і боргу, і власного капіталу може знизитися, компенсуючи початкове зростання WACC. Існують ризики. Залучення додаткового власного капіталу може бути складним, особливо з огляду на поточне негативне ROE. Що вимагає пошуку стратегічних інвесторів, які повірять у план розвитку компанії.

Реструктуризація боргу також може бути непростю. Кредитори можуть вимагати додаткових гарантій або вищих ставок. Однак, демонстрація плану стабілізації та інвестицій може переконати їх. Існує ризик неефективного використання довгострокових коштів. Важливо мати чіткий інвестиційний план з системою контролю ефективності.

Варто врахувати і макроризики, такі як інфляцію, валютні курси, галузеві тенденції. Диверсифікація джерел фінансування (різні кредитори, можливо, в різних валютах) може частково хеджувати ці ризики. Однак розраховуємо на операційне поліпшення. Зменшення короткострокового боргу пов'язане з поліпшенням операційного циклу. Швидші обороти запасів, дебіторської заборгованості та більш ефективне управління грошовими потоками дозволять компанії функціонувати з меншим короткостроковим боргом. Маємо стратегічні можливості. Нова модель відкриває шлях до залучення стратегічних інвесторів, які можуть принести не тільки капітал, але й технології, ринки збуту чи управлінський досвід.

Успішна реалізація моделі також може підвищити кредитний рейтинг, що в майбутньому здешевить позиковий капітал.

Блок-схема моделі системи структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» представлена на рис. 3.2.

Джерело: складено автором

Запропонована модель структури капіталу для ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» є значним кроком від агресивної до більш збалансованої фінансової стратегії. Вона знижує фінансові ризики, створює основу для стратегічних інвестицій і може стати каталізатором відновлення прибутковості. Однак, успіх моделі залежить від ефективної реалізації: залучення інвесторів, успішної реструктуризації боргу, правильного вибору інвестицій та поліпшення операційної ефективності. При правильній реалізації, нова модель може не просто стабілізувати компанію, але й відкрити шлях до довгострокового зростання та лідерства на ринку.

3.3. Ефективність впровадження моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»

Задля розрахунку ефективності впровадження нової моделі структури капіталу для ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» використаємо сценарний метод (базового, оптимістичного та песимістичного сценарію). Сценарний аналіз

ефективності структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» представлено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

**Сценарний аналіз ефективності структури капіталу
ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М»**

Показник	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Прогнозні дані			
Дохід, тис. грн.	5000 (+50%)	8000 (+150%)	2000 (-40%)
Операційна рентабельність	15%	25%	5%
Ставка за довгостроковим боргом	15%	12%	18%
Ставка за короткостроковим боргом	20%	18%	25%
Структура капіталу (нова модель)			
Власний капітал	40%	40%	40%
Довгостроковий борг	40%	40%	40%
Короткостроковий борг	20%	20%	20%
Розрахунок WACC (нова модель)			
ROE (прибуток / власний капітал)	17,71% (750/4234,4)	47,23% (2000/4234,4)	2,36% (100/4234,4)
Вартість боргу після податків	13,12%	11,80%	17,22%
WACC	11,29%	15,69%	8,20%
Структура капіталу (стара модель)			
Власний капітал	21,39%	21,39%	21,39%
Короткостроковий борг	78,61%	78,61%	78,61%
Розрахунок WACC (стара модель)			
ROE (прибуток / власний капітал)	33,13% (750/2263,8)	88,35% (2000/2263,8)	4,42% (100/2263,8)
Вартість боргу після податків	16,40%	14,76%	20,50%
WACC	6,59%	17,21%	16,11%

Джерело: складено автором

Базовий сценарій (помірне відновлення). У цьому сценарії ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» демонструє зростання доходу на 50% (з 3333,33 до 5000 тис. грн.), що може бути результатом поступового відновлення ринку та ефекту від інвестицій. Операційна рентабельність 15% вказує на покращення ефективності, можливо, через оптимізацію процесів та нові технології. Для нової моделі ROE 17,71% (порівняно з негативним у поточній моделі) свідчить про ефективність інвестицій. WACC 11,29% є значно нижчим, ніж у старій моделі (16,59%). Це результат зниження фінансового ризику (більше власного капіталу) та нижчої вартості довгострокового боргу. Стара модель має вищий ROE (33,13%), але це за рахунок високого ризику (високий леверидж). WACC 16,59% вказує на високу вартість капіталу, що може стримувати інвестиції.

Оптимістичний сценарій (швидке зростання). Зростання доходу на 150% (до 8000 тис. грн.) може бути результатом успішного виходу на нові ринки або прориву в технологіях. Операційна рентабельність 25% свідчить про значне підвищення ефективності та, можливо, про економію на масштабі. Для нової моделі ROE 47,23% показує дуже високу прибутковість інвестицій. WACC 15,69% вище, ніж у базовому сценарії, але це через вищу вартість власного капіталу (високий ROE). Важливо, що це все ще нижче, ніж WACC старої моделі. Стара модель має ще вищий ROE (88,35%), але це «небезпечна» прибутковість через високий леверидж. WACC 17,21% вище, ніж у новій моделі, що обмежує можливості подальшого зростання.

Песимістичний сценарій (продовження кризи). Падіння доходу на 40% (до 2000 тис. грн.) імітує серйозну кризу або втрату ринків. Низька операційна рентабельність 5% свідчить про труднощі в покритті фіксованих витрат. Для нової моделі ROE 2,36% низький, але позитивний навіть у кризу. WACC 8,20% найнижчий серед усіх сценаріїв. В кризу компанія може продовжувати залучати капітал за розумною ціною. Стара модель під ударом. ROE 4,42% вищий, але компанія на грані виживання. WACC 16,11% вдвічі вище, ніж у новій моделі. Це може призвести до спіралі боргу і банкрутства.

Таким чином нова модель демонструє значно нижчу WACC у всіх сценаріях. Це не просто технічна перевага, а фундаментальне покращення стійкості. У кризу (песимістичний сценарій) низька WACC може стати рятівною, дозволяючи компанії залучати капітал за прийнятною ціною для виживання та реструктуризації. У базовому та оптимістичному сценаріях ROE нової моделі нижче, ніж у старій. Але це «здорова» прибутковість. Стара модель з високим левериджем - це високий ризик, бо висока прибутковість у добрі часи, але катастрофа при спаді. Зниження частки короткострокового боргу з 78,61% до 20% різко знижує ризик ліквідності. Це дає компанії «простір для маневру» в управлінні грошовими потоками. Довгостроковий борг (40%) дозволяє фінансувати інвестиції без тиску термінових виплат. Збільшення власного капіталу до 40% - це на випадок збитків (у песимістичному сценарії компанія все ще платоспроможна). Сигнал надійності для інвесторів і партнерів. Можливість використовувати нерозподілений прибуток для інвестицій.

У всіх сценаріях нова модель забезпечує кращі умови для інвестицій (нижча WACC). Це критично важливо, бо інвестиції сьогодні - це конкурентоспроможність і прибуток завтра. Стара модель, навпаки, може «заморозити» розвиток через високу вартість капіталу. Не варто недооцінювати вплив фінансової структури на менеджмент. Нова модель дає відчуття контролю і стабільності, що може сприяти більш сміливим і далекоглядним рішенням.

Загалом, нова модель структури капіталу - це не просто «косметичний ремонт», а фундаментальна перебудова фінансового фундаменту ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М». Вона створює умови для стійкого зростання, знижує ризики і дає компанії інструменти для адаптації до різних сценаріїв розвитку ринку. Це не гарантія успіху, але значно кращий шанс на нього.

Запропонуємо інноваційні шляхи оптимізації джерел формування капіталу до нової моделі структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М».

По-перше випуск корпоративних облігацій. Для досягнення цілей нової моделі, де довгостроковий борг складає 40% від загального капіталу, ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» може випустити корпоративні облігації. Припустимо, що загальний капітал компанії становить 10 млн грн. У такому разі, компанія може випустити облігації на суму 4 млн. грн. (40% від 10 млн). Перевагами є стабільне довгострокове фінансування для інвестицій у модернізацію та розширення, нижча процентна ставка порівняно з короткостроковими кредитами знизить WACC, передбачуваність фінансових потоків для планування інвестицій і поступового відновлення прибутковості та диверсифікація джерел фінансування, зменшення залежності від банківських кредитів.

Для підвищення привабливості облігацій, ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» може забезпечити облігації активами (обладнання, нерухомість), залучити відомий банк як андеррайтера для гарантії розміщення, структурувати облігації з опцією конвертації в акції, що може зацікавити інвесторів.

По-друге створення стратегічних альянсів та спільних підприємств. Для досягнення 40% частки власного капіталу та відновлення прибутковості, ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» може використати стратегічні партнерства. Наприклад спільне підприємство з технологічним партнером. Партнером може виступити іноземна компанія з передовими екологічними технологіями. Створення СП, де ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» володіє 51%, а партнер - 49%. Партнер вносить технології (оцінені в 1,5 млн грн), ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» - виробничі потужності та 0,5 млн. грн. Вигодами є збільшення власного капіталу на 2 млн. грн. (без розмивання контролю), нові екологічні продукти підвищують маржинальність і залучають «зелені» інвестиції та потенційне зростання ROE через підвищення прибутковості.

По-третє стратегічний альянс для операційної ефективності. Партнером може виступити компанія-лідер у логістиці та управлінні ланцюгами постачань. Можливий довгостроковий контракт з опцією на придбання акцій ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М». Партнер інвестує 1 млн. грн. в обмін на

опціон на 10% акцій. Вигодами будуть поліпшення операційного циклу, зменшення потреби в короткостроковому борзі, збільшення власного капіталу на 1 млн. грн. та потенційне зростання ROE через оптимізацію витрат.

Сумарний ефект від впровадження:

- власний капітал +3 млн грн (40% від нових 12.5 млн грн загального капіталу);
- довгостроковий борг 4 млн. грн. (облігації, 40% від 10 млн.);
- короткостроковий борг 2,5 млн. грн. (20% від 12.5 млн, зменшення за рахунок операційних поліпшень).

Покращення фінансових показників:

- зниження WACC через нижчу вартість довгострокового боргу;
- потенційне відновлення ROE за рахунок зростання прибутковості та операційної ефективності;
- зниження фінансового ризику через збільшення власного капіталу та диверсифікацію джерел фінансування.

Стратегічні переваги:

- доступ до нових технологій і ринків;
- операційні вдосконалення для стійкості бізнесу;
- підвищення інвестиційної привабливості.

Таким чином, використання корпоративних облігацій та стратегічних партнерств дозволяє ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» не тільки досягти цілей нової моделі структури капіталу, але й створити основу для довгострокової стійкості та зростання бізнесу.

Висновки до розділу 3

1. Оптимізація моделі структури капіталу є критично важливим аспектом для бізнес-структур, спрямованим на ефективне використання фінансових ресурсів для максимізації ринкової вартості підприємства та мінімізації фінансових ризиків. Це включає диверсифікацію інвестиційного портфеля, управління ліквідністю, раціоналізацію витрат, ефективне

управління оборотними активами та залучення зовнішніх інвестицій через емісію акцій, облігацій або сучасні фінансові інструменти, такі як ICO та STO. Розширення міжнародної присутності та використання краудфандингу та краудінвестування дозволяє залучати фінансування від широкого кола інвесторів. Використання резервного капіталу, статутного капіталу та нерозподіленого прибутку забезпечує фінансову стабільність та підтримку конкурентоспроможності бізнесу.

2. Модель структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» характеризується високою часткою позикового капіталу (78,61%), що створює значні фінансові ризики при негативній рентабельності власного капіталу (ROE -47,20%). SWOT-аналіз вказує на гнучкість і швидкість мобілізації капіталу, але також на високу фінансову залежність і ризики неплатоспроможності. Запропонована нова модель передбачає збільшення частки власного капіталу до 40% та диверсифікацію боргу, що знижує фінансові ризики і покращує інвестиційні можливості. Для успіху необхідні ефективне залучення інвесторів, реструктуризація боргу, раціональний вибір інвестицій та підвищення операційної ефективності, що сприятиме довгостроковому зростанню компанії.

3. Нова модель структури капіталу ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» демонструє значну перевагу в зниженні WACC у всіх сценаріях, що підвищує фінансову стійкість та інвестиційну привабливість компанії. Вона знижує ризики, пов'язані з високим левериджем, та забезпечує кращі умови для довгострокового зростання і адаптації до різних ринкових умов. Інноваційні заходи, такі як випуск корпоративних облігацій та створення стратегічних альянсів, сприяють зниженню вартості капіталу і підвищенню операційної ефективності, що закладає основу для стійкого розвитку та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Проведене комплексне дослідження теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо розвитку системи формування та моделювання структури капіталу бізнес-структури на прикладі ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» дозволило сформулювати такі узагальнюючі висновки:

1. Структура капіталу є фундаментальним елементом фінансового менеджменту бізнес-структур. Вона не лише визначає співвідношення власного та позикового капіталу, але й безпосередньо впливає на стратегічні можливості компанії, її фінансову стійкість та здатність створювати вартість для акціонерів. Теоретичний аналіз показав, що оптимальна структура капіталу повинна балансувати між вигодами податкового щита та ризиками фінансової нестабільності.

2. Дослідження фінансового стану ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» виявило критичне погіршення показників у 2022-2023 роках. Перехід від консервативної (2021 рік) до агресивної (2022-2023 роки) структури капіталу, в поєднанні зі знизженням доходів, призвів до негативної рентабельності та високих фінансових ризиків. Невідповідна структура капіталу може посилити негативний вплив ринкових факторів, загрожуючи стабільності бізнес-структури.

3. Запропонована нова модель структури капіталу для ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» відображає перехід від короткострокового виживання до стратегії довгострокового розвитку. Збільшення власного капіталу до 40% та диверсифікація боргу (40% довгострокового і 20% короткострокового) створюють баланс між фінансовою стійкістю та інвестиційними можливостями. Сценарний аналіз показав, що ця модель знижує середньозважену вартість капіталу (WACC) у всіх сценаріях розвитку подій, особливо в кризових ситуаціях.

4. Успіх нової моделі залежить від ряду стратегічних дій, а саме залучення додаткового власного капіталу (можливо, через стратегічних

інвесторів), реструктуризації боргу у довгострокові зобов'язання, та ефективного використання інвестицій для відновлення прибутковості. Підвищення операційної ефективності є не менш важливим, оскільки воно дозволяє знизити потребу в короткостроковому фінансуванні.

5. Дослідження підкреслило важливість динамічного підходу до управління структурою капіталу. Швидкі зміни ринкових умов та внутрішніх факторів бізнесу вимагають регулярного перегляду та коригування фінансової структури. Використання різноманітних інструментів, від традиційного банківського кредитування до сучасних форм залучення капіталу (ICO, STO, краудфандинг), дозволяє бізнес-структурі адаптуватися до мінливих умов.

6. Практичне значення роботи полягає не тільки в розробці конкретної моделі для ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М», але й у демонстрації універсального підходу до оптимізації структури капіталу. Методологія аналізу фінансового стану, розробки сценаріїв та SWOT-аналізу може бути застосована до широкого спектру бізнес-структур, особливо тих, які стикаються з викликами економічної нестабільності.

7. У ширшому контексті, робота підкреслює, що ефективна структура капіталу є не просто фінансовим показником, а основою для реалізації бізнес-стратегії. Вона впливає на здатність компанії інвестувати в інновації, виходити на нові ринки, залучати таланти та формувати довгострокові партнерства. В умовах глобалізації та технологічних змін, правильно сформована структура капіталу може стати ключовою конкурентною перевагою.

8. Ефективне управління структурою капіталу є критично важливим для сучасних бізнес-структур. На прикладі ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М» показано, що перехід від агресивної до збалансованої моделі фінансування може не лише врятувати компанію від фінансових ризиків, але й відкрити шлях до інновацій, ринкового лідерства та стійкого зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алескерова Ю.В., Червань О.Г. Управління капіталом підприємства. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 33. С. 265—271. URL: [http://www.market\\$infr.od.ua/journals/](http://www.market$infr.od.ua/journals/)
2. Беренда Н. І. Управління структурою капіталу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 19(1). С. 14-18. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
3. Благодир Л. М., Мотрук Д. А. Структура капіталу сучасного бізнес-структури та її особливості. Вінниця. 2023. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/>
4. Гайдаєнко О., Славінська М. Формування оптимальної структури капіталу бізнес-структури. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки*. 2016. С. 100-107.
5. Дмитрук В.О., Максимець Ю.В. Сутність категорії «капітал бізнес-структури» відповідно до сучасних досліджень в цій сфері. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»* 2020. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
6. Домбровська С. О. Структура капіталу бізнес-структури: сучасні проблеми та парадигма розвитку: монографія. Харків: «Діса плюс». 2020. 256 с.
7. Дробот Я.В., Туча В.О. Оптимізація структури капіталу промислового підприємства як чинник його ефективного функціонування. *Економічний простір*. 2019. № 150. С. 55—60.
8. Кібік О., Слободянюк О., Примаченко І., Кузнецова Л. Фінансове забезпечення проєкту: навч.-метод. посібн. Одеса: Фенікс, 2023. 118 с.
9. Кічук О. С. Управління оборотним капіталом промислових бізнес-структур. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/>

10. Кремень В. М. Теоретичні засади управління капіталом бізнес-структурн. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 11. С. 19-22. URL: <https://er.knutd.edu.ua/>
11. Кучменко В. Економічна сутність поняття капіталу бізнес-структурн та його структурн. *Економічний вісник університету*. 1(33). 2017. С. 232-237.
12. Ковальова О. М. Обґрунтування теоретичних засад управління структурою капіталу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 14–20.
13. Квасницька Р., Мрозовський Я. Критеріальні підходи до формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2021. № 2. С. 12—18. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
14. Лубкей Н.П. Теоретичні засади управління капіталом бізнес-структурн. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2019. Вип. 1. №1. С. 38-45.
15. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління капіталом підприємства. *Modeling the development of the economic systems*, 2023 (3). С. 147–154.
16. Маматова Л.Ш. Оптимізація структури капіталу та її вплив на потенціал бізнес-структурн. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки*. (34). 2017. С. 299-305.
17. Олександренко І.В., Харитиніч М. В. Оптимізація структури капіталу бізнес-структурн. *Економічний форум*. (4). 2017. С. 141-148.
18. Піскульова І. В. Методичні підходи до управління грошовими коштами бізнес-структур: сучасний аспект. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
19. Погріщук Г. Б., Волощук Р. Є. Власний капітал бізнес-структурн: сутність і особливості формування в Україні. *Економіка та держава*. 2020. № 7. С. 16–23.

20. Пожарова О.В., Пожаров Ю.В., Корнілова О.В. Особливості процесу управління на підприємстві. *Бізнес-навігатор*. Вип. 2 (62). 2021. С. 25-37.
21. Пономарьов Д.Е. Капітал бізнес-структури: сутність та аналіз формування і використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 5. С. 53-58. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
22. Смирна О.В., Ізмайлова Н.В. Сучасний стан та проблеми формування капіталу українських підприємств в умовах кризових явищ. *Ефективна економіка*. 2022. N 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
23. СЕРВІС ЕКСПЕРТ М. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/37988223/
24. Слободянюк О.В., Калмикова Н.Ю. Фінансова складова економічної безпеки розвитку суб'єктів господарювання. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13(27). С. 574-584.
25. Сологуб С., Фідоренко Н. Оптимізація джерел формування капіталу бізнес-структур, як передумова досягнення ефективності господарювання. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління*. (35). 2016. С. 339-347.
26. Слав'юк Р.А. Капітал підприємств і банків: теоретичні основи формування та управління: монографія. Київ: УБС НБУ. 2016. 330 с.
27. Сторожук Т.М., Малинич Н.В., Пастух Д.Л. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість підприємства. *Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 148—159. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
28. Теслюк С., Матвійчук Н., Демчук Н. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. (37). 2022. URL: <https://doi.org/>

29. Терещенко Т.Є. Традиційні і альтернативні форми фінансування капіталу бізнес-структур. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 6(17). С. 334-339.
30. Хаймінова Ю. В., Слободянюк О. В., Кібік О. М., Скрипник М. О. Бухгалтерський облік: навч.-мет. посібник. Одеса. 2020. 132 с.
31. Чемчикаленко Р.А., Коваль Е.В. Особливості формування оптимальної структури капіталу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип.22. С. 855-859. URL: <http://global-national.in.ua/>
32. Щербань О.Д., Невдачина О.І. Теоретичні аспекти визначення сутності та структури капіталу підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 3 (14). С. 284-289.
33. Kibik O., Slobodianiuk O., Kotlubai V., Nesterova K., Prymachenko I. and Kornilova O. Financial Strategy of Economic Entities in the Conditions of Transforming Economic Systems. *Econ. Aff.* 68(01s). 2023. P. 107-114. URL: <https://www.proquest.com/>
34. ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М». URL: <https://opendatabot.ua/c/37988223>.
35. Фейсбук «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М». URL: <https://www.facebook.com/servis.ekspert/>.
36. Фінансова звітність ТОВ «СЕРВІС ЕКСПЕРТ М». URL: https://clarity-project.info/edr/37988223/finances?current_year=2023.